NATUR I SJÖBO

GRÖNSTRUKTUR- OCH NATURVÅRDSPROGRAM FÖR SJÖBO KOMMUN

DEL II: OMRÅDEN

Antaget av kommunfullmäktige: 2016-28-09, § 73
Utarbetat av Stadsbyggnadsförvaltningen
Projektledare: Eva Nielsen Osterman, Joel Tufvesson
Författare del 2 : Naturvårdskonsult Gerell (Rune Gerell och Karin Gerell), Eva Nielsen Osterman, Venus Krantz, Rebecka Nilsson Hall
Fotografier: Naturvårdskonsult Gerell (Rune Gerell och Karin Gerell)
Kartor och övrigt GIS-material: Henrik Larsson
Bakgrundskartor: Lantmäteriet

Se även Sjöbo kommuns hemsida: www. sjobo.se
Grönstruktur- och naturvårdprogrammet har utarbetats med hjälp av bidrag från Länsstyrelsen i Skåne län

NATUR I SJÖBO

GRÖNSTRUKTUR- OCH NATURVÅRDSPROGRAM FÖR SJÖBO KOMMUN

DEL II: OMRÅDEN

SAMMANFATTNING

Sjöbo kommuns grönstruktur- och naturvårdsprogram beskriver övergripande mål och satsningar för att bevara och utveckla grönstruktur- och naturmiljövärden i Sjöbo kommun. Programmet ersätter tidigare Naturvårdsprogram för Sjöbo kommun remissversion 2001.

Programmet består av två delar. I del I, *Programdelen*, beskrivs mål för Sjöbo kommun. Här presenteras också de lagar och mål som på olika sätt påverkar möjligheterna för att säkerställa och förvalta grönstruktur, följt av kommunens förutsättningar samt de satsningar kommunen ska genomföra för att uppnå målen. I Del II, (denna del) *Områdesbeskrivningar*, beskrivs de områden som bedöms särskilt värdefulla i Sjöbo kommun.

Denna del (II) innehåller en aktuell och samlad redovisning av kommunens befintliga och potentiella naturvärden. Dokumentet beskriver var i kommunen områdena finns, på vilket sätt de är värdefulla samt de åtgärder som behövs för att bevara och utveckla dessa värden. Syftet är att vägleda kommunens arbete med naturvård, fungera som underlag vid miljökonsekvensbeskrivning, råd till brukare och markägare, underlag vid bildandet av naturreservat, informera och utbilda och sist men inte minst inspirera till besök i Sjöbo kommun.

Urvalet av områden baseras på material från tidigare Naturvårdsprogram för Malmöhus län (1995), Natur i Sjöbo kommun (1987) och remissupplaga Naturvårdsplan för Sjöbo kommun (2001), Åtgärdsprogram för Sjöbo kommun (remissupplaga 2002) samt naturvårdskonsult Gerells kunskaper om kommunens natur. Samtliga områden har inventerats och fotodokumenterats.

Skyddskvalificeringen av områdena har skett enligt länsstyrelsernas intresseaspekter och och utgår från det lokala perspektivet. Klassificeringen går från 1-3 där klass 1 implicerar särskilt höga naturvärden, klass 2 mycket höga naturvärden och klass 3 höga naturvärden.

Sammanfattningsvis kan det konstateras att Sjöbo kommun regionalt sett är rikt på områden med höga naturvärden och att dessa tillgångar bör värnas på rätt sätt.

INNEHÅLL

1	**Inledning**	**11**
1.1	Bakgrund och syfte	
1.2	Genomförande	
1.3	Naturvärdesbedömningar	
2	**Översiktskartor**	**21**
3	**Områden**	**27**
1	Hagmark vid Bjälkhult	
2	Hagmark norr om Starrarp	
3	Enefälader vid Starrarps Ora	
4	Sjömossen	
5	Norre mosse	
6	Hagmarker nordost om Nygård	
7	Hagmark norr om Ryssgård	
8	Naturbetesmark nordost om Hårderupsgården	
9	Naturbetesmarker i Sniberupsåns dalgång	
10	Hagmarker sydost om Hårderupshult	
10a	Hagmark norr om Solhäll	
10b	Hagmark väster om Ekeliden	
11	Betesmarker söder om Bokeberg	
12a	Blandlövskog sydost om Bokeberg	
12b	Rikkärr ostsydost om Bokeberg	
13	Bokskog norr om Granbacka	
14	Hagmark vid Tjärby	
15	Bjärsjölagård	
15a	Blandlövskog öster om Bjärsjölagårds slott	
15b	Hagmark öster om Bjärsjölagårds slott	
15c	Naturreservatet Ekskiftet-Linneskogen	
15d	Naturreservatet Lindskiftet-Linneskogen	
15e	Söndre mosse	
15f	Betesmark norr om Alestadtorp	
16	Naturbetesmark väster om Höva	
17	Hagmark i Sniberupsåns nedre delar	
18	Gråbönsmossen	
19	Hagmarker kring Enekulla	
19a	Hagmark norr om Enekulla	
19b	Naturbetesmark söder om Enekulla	
20	Fäladsmark nordost om Eneberga	
21	Molleröd	
21a	Hagmarker kring Molleröd	
21b	Hagmarksområde norr om Mollerödslund	
22	Vombsjön	
23	Övedsområdet	
23a	Borstbäcken	
23b	Lövskogsområde öster om Borstbäcken	

23c Övedskloster: Centrala lövskogsområdet
23d Övedskloster: Lövskogsområde väster om slottet
23e Hagmarker söder om Övedskloster
23f Översilningssystem vid Vressel
23g Alléerna kring Övedskloster
23h Tullesbo-området
23i Tjärby ängar
23j Frualid med omgivningar
23k Torpaklint
23l Betesmark öster om Torps by
23m Fuktlövskog öster om Torps by
23n Alskottskog norr om Skartofta by
24 Norra delen av Vollsjöåns dalgång
24a Hagmark väster om Vollsjö
24b Vollsjöån väster om Vollsjö
24c Vollsjö: Nyvång
25 Hagmark sydväst om Fränninge gård
26 Hagmark vid Säljeröd
27 Ekhaga Heingeberg Steneberg
27a Blandlövskog öster om Ekhaga
27b Hagmark sydost om Heinge Nygård
27c Hagmark öster om Heingeberg
28 Hagmark söder om Lindhällan
29 Blandlövskog vid Klasarödsgården
30 Blandlövskog nordost om Klasarödgården
31 Betesmark söder om Klasaröd
32 Heinge strövområde med omgivningar
32a Heinge strövområde
32b Beteslandskap väster om Ingadal
32c Alsumpskog norr om Ryadal
32d Hagmark nordväst om Annehem
32e Hagmark väster om Annehem
32f Hagmark vid Hallsbergs stenar
32g Betesmark norr om Hallsberg
33 Björkaåns dalgång mellan Ommamölla och Vombsjön
33a Torrbetesmark sydväst om Vressel
33b Tallskog och ljunghed sydost Björka (Björkafältet)
33c Betesmark sydost om Lundhem
33d Lövskogar vid Snaven
33e Blandlövskog väster om Ommamölla
33f Dammar sydost om Vressel
34 Åsumsåns dalgång mellan Ommamölla och Lillås
34a Lövskog norr om Omma
34b Hagmarker vid Åsums gård
35 Tolångaåns dalgång med omgivningar
35a Hagmark väster Barleja
35b Betesmarker längs Tolångaån
35c Rikkärr sydost om Tolånga
35d Naturbetesmarker vid Lyckåkra öster om Tolånga
35e Blandlövskog (Tolånga ängar) nordväst om Brogårdarna
35f Betesmark vid Brogårdarna
35g Alslumpskog intill Kullarna

INNEHÅLL

36 Brösarps mosse
37 Tolångaåns dalgång öster om Näsby
37a Betesmark vid Tolångaån norr om Eggelstad
37b Naturbetesmark sydost Näsby Nygård
37c Hagmark öster om Kobjärsmölla
38 Lövestads åsar
38a Lövestads åsar (bokskogsområdet)
38b Lövestads åsar: åskomplex väster om bokskogen
39 Skogs- och odlingslandskapet vid Froenahejdan
39a Froenahejdan
39b Naturbetesmark söder om Ängagården
39c Hagmark väster om Rygården
39d Hagmark nordost om Rydala
40 Hultevång (blandlövskog)
41 Betesmark nordväst om Tjörnedala
42 Klingavälsåns dalgång med omgivningar
42a Naturreservatet Klingavälsåns dalgång
42b Lövskogslund vid Kumlatofta
42c Hagmark vid Sövdemölla
42d Betesmark nordväst om Sövde by
42e Grustag nordost om Sövde by
43 Sumpskog utmed Orehusabäcken vid Hemmestorps Eke
44a Torra gräsmarker nordost om Ilstorps kyrka
44b Våtmarksområde söder om Sjöbo sommarby
44c Torra gräsmarker öster om Skarrie gård
45 Sjöbo Ora med omgivningar
45a Gumparp med omgivningar
45b Ädellövskog vid Skäpperöd
45c Lövskogsområde nordost om Tågra
45d Naturreservatet Vitabäckshällorna
45e Bokskogsområden väster om Tågratorp
45f Bokskog norr om Pantaregården
46 Hagmark öster om Annefrid (Hörrs ängar)
47 Naturbetesmarker vid Lillelycke
48 Vanstads mosse
49 Nyvång (bokskog)
50 Lövskog intill Bäretoftalund
51 Hagmarksområde vid Björkhaga
52 Östarp med omgivningar
52a Bäckdal nordost om Östarp
52b Torra betesmarker vid Östarp
52c Blandlövskog kring Avelsbäcken
52d Ravin öster om Röddemölla
53 Bredamosse
54 Hagmarker norr om Ekeröd
54a Hagmark öster om Ekeröd

54b Blandlövskog norr om Ekeröd
54c Hagmark vid Ekeborg
55 Humlarödshus fälad
56 Riddarehagen - Simontorp
57 Bäckdal norr om Simontorps mölla
58 Bäckdal vid Hallamölla
59 Hagmark vid Brockamöllan
60 Landskapet väster om Sövdesjön
60a Naturbetesmarker kring Frihult
60b Navröds naturreservat
60c Bäckdal norr om Slugarp
61 Sövdesjön
62 Betesmarker öster om Sövdesjön
63 Sövdeborgs slott med omgivningar
64 Fyledalen från Eriksdal till Röddinge
64a Kvartsbrottet med omgivningar, Eriksdal
64b Ravin sydväst om Röddingeberg
64c Bokskog söder om Röddingeberg
64d Fyledalen
64e Vällerödskärr
64f Bokskog öster om Eriksdal
65 Hagmark sydost om Röddinge Nygård
66 Hörjel med omgivningar
66a Hörjelgården
66b Hagmarker väster om Hörjelgården
66c Hagmarker norr om Hörjelgården
67 Naturbetesmark kring Ramnakullen - Källshult
67a Ramnakullabackarna
67b Hagmark öster om Källshult
68a Blandlövskog nordväst om Ågerup
68b Bäckdal Ågerup
68c Betesmark vid Bölvasen
69 Hagmarker omkring Raftarp
70 Snogeholmssjön med omgivningar
70a Snogeholmssjön
70b Strandskog norr om Snogeholmssjön
70c Strandskog väster om Snogeholmssjön
70d Bokskog söder om Snogeholmssjön
71 Assmåsabetet
72 Ellestadsjön och dess omgivningar
72a Ellestadsjön
72b Blandlövskog öster om Bellinga gård
72c Alkärr norr om Trollsborg
73 Betesmarker vid Synteleje
74 Hagmarker väster om Bellinga slott
75 Bäckdal norr om Ugglesjö

1

INLEDNING

1.1

BAKGRUND OCH SYFTE

Bakgrund
Sjöbo kommun ligger i mitten av södra Skåne och angränsar Lund, Eslöv, Hörby, Tomelilla, Ystad och Skurup kommuner. Med en areal på 494 km2 är det ytmässigt en av de största kommunerna i Skåne. Kommunen har ett invånarantal av ca 18 500 och är därför en relativt glesbebodd kommun jämfört med andra kommuner i Skåne. Totalt finns åtta tätorter och mindre samhällen och där invånarantalet är högst koncentrerat i Sjöbo. Flera av dessa växte fram under den så kallade järnvägsepoken, i slutet av 1800-talet och början på 1900-talet. Sjöbo kommun är en utpräglad jordbruksbygd.

Landskapet i Sjöbo kommun är varierande och har många olika naturtyper som i grunden uppkommit genom olika geologiska processer. I de nordligaste delarna av kommunen, på sydvästliga sluttningen av Linderödsåsen, finns ett mosaikartat skogsklätt åslandskap, medan de centrala delarna domineras av odlat backlandskap. I sydvästliga delen av kommunen ligger Vombsänkan, ett låglänt dallandskap, som möts av ett backskogslandskap i sydöst. Romeleåsens branta sluttningar går ner i den sydligaste delen av Sjöbo kommun. Hur landskapet i Skåne ser ut idag har också till stora delar formats av mänsklig påverkan under de senaste tusen åren. Regionen förändrades från att bestå till stora delar av ängs- och betesmarker till att domineras av odlings- och skogslandskap. I Sjöbo kommun har jordbruket, till skillnad från de sydligaste delarna av Skåne, till största del bestått av boskapsskötsel. Därför har kommunen än idag ett stort antal betesmarker med höga natur- och kulturvärden. Sjöbo kommun har rikligt med rinnande vatten och det finns fyra större sjöar. Vombsjön är en av dem och dess vattentillgångar är betydande för flera av de angränsande kommunerna. I kommunen finns även stor tillgång till allemansrättslig mark som är viktigt för ett rikt friluftsliv.

Syfte
Ett grönstruktur- och naturvårdsprogram är ett långsiktigt handlingsprogram för bevarande och utvecklande av landskapet i kommunen. De ur naturvårdssynpunkt utpekade värdefulla områdena i del II områdesbeskrivningar utgör ett viktigt redskap för kommuns politiker och tjänstemän i arbetet med fysisk planering. Del II områdesbeskrivningar innehåller en aktuell och samlad redovisning av kommunens befintliga och potentiella naturvärden. I del II anges var i kommunen de värdefulla områdena finns, redovisar på vilket sätt de är värdefulla samt beskriver de åtgärder som behövs för att bevara, förstärka eller utveckla dessa värden.

Grönstruktur- och naturvårdsprogrammets del II-områdesbeskrivningar har även följande funktioner:

- att vara vägledande i kommunens arbete med naturvård, miljömålsarbete och friluftsliv
- att utgöra underlag för styrning av ekonomiska insatser vid naturvårdsarbetet
- att till kommunens skolor och allmänhet

förmedla kunskap om kommunens höga naturvärden och öka förståelsen för bevarande och utvecklingsarbete
- att fungera som underlag vid miljökonsekvensbeskrivningar
- att ge råd och information till brukare och markägare
- att fungera som underlag vid bildandet av naturreservat
- att ge information till den naturintresserade allmänheten
- att utnyttjas som undervisningsmaterial vid universitet och högskola
- att inspirera till besök och bosättning i Sjöbo kommun

1.2

GENOMFÖRANDE

Metoder
Detta grönstruktur- och naturvårdsprogram har tagits fram inom ramen för en LONA-ansökan (Lokalt naturvårdsinvesteringsprogram) under 2011. Bidrag (350 000 SEK) beviljades av länsstyrelsen i Skåne. Projekttiden har varit fr o m 1 juli 2011 till 30 juni 2015 med förlängning till 31 december 2015.

Urvalet av områden baseras på ett framtaget underlagsmaterial, vilket bygger på ”Naturvårdsprogram för Malmöhus län” (1995), ”Natur i Sjöbo kommun”(1987) och remissupplaga ”Naturvårdsplan för Sjöbo kommun” (2001), ”Åtgärdsprogram för Sjöbo kommun” (2002) samt Naturvårdskonsult Gerells egna kunskaper om kommunens natur. I det framtagna underlagsmaterialet (Naturvårdsprogram för Malmöhus län) är många av de avgränsade områden arealmässigt mycket stora, vilket kan försvaras med hänsyn till kulturmiljöerna men som inte ger några upplysningar om eventuella naturvärden som kan finnas inom dem. För att inom dessa stora områden, huvudområden, avgränsa de objekt som hyser stora naturvärden, delområden, har naturtypsinventeringen ”Natur i Sjöbo kommun” varit till stor hjälp. En del områden har fallit bort på grund av bristande kvalitet men i gengäld har nya, inte tidigare dokumenterade, tillkommit.

Samtliga områden som presenteras i detta grönstruktur- och naturvårdsprogram som valts ut och inventerats i remissupplaga naturvårdsplan 2001 har besökts och inventerats på översiktlig nivå ytterligare en gång under tiden april t o m. september 2014.
Samma metodik har använts som vid föregående inventeringsomgång.
Samtliga områden har fotodokumenterats. En del områden har fallit bort på grund av bristande kvalitet, men även nya, inte tidigare dokumenterade har kommit till. Områdesbeskrivningarna baseras helt på denna inventering och eftersom det föreligger en viss säsongsvariation i fauna och flora kan beskrivningarna ibland bli något säsongbundna. Inventeringarna har i huvudsak omfattat kärlväxter, svampar, däggdjur, fåglar, skalbaggar, fjärilar och hopprätvingar.

Några områden har av experter inventerats på vedinsekter, lavar och svampar. Skogsstyrelsens nyckelbiotopsinventering har också utnyttjats, samt uppgifter från ArtDatabanken och Jordbruksverkets databas TUVA. Uppgifter om förekomster av svampar och vedinsekter, äldre än 10 år gamla, har inte använts. Beträffande kärlväxter har gränsen satts till endast 5 år på grund av att en minskad hävd medför snabbt förluster av arter. Muntliga uppgifter från såväl experter som markägare har också använts som underlag i den mån de har ansetts trovärdiga.

Områdenas avgränsningar ska inte betraktas som absoluta eller statiska, i de fall de inte är nationellt eller internationellt beslutade, utan är en bedömningsfråga. Naturförhållandena kommer troligtvis att förändras i framtiden. Vissa åtgärder kan komma att minska naturförhållandena och den biologiska mångfalden medan utveckling och restaureringsåtgärden istället kan höja dem.

Kommunen har med få undantag ingen rådighet över de utpekade naturområdena och kan därför inte aktivt och konkret bedriva naturvårdande arbete enbart utifrån programmets redovisning i del 2. Detta får ske på markägarnas egna initiativ och i form av information, rådgivning och samordningsinsatser. Programmet kan i detta fall vara upplysande och vägledande för intresserade markägare.

1.3

NATURVÄRDES-BEDÖMNINGAR

Områdesbeskrivningar
I del II av grönstruktur- och naturvårdsprogrammet redovisas totalt 158 områden inom Sjöbo kommun som är värdefulla främst ur naturvårdssynpunkt men även sett utifrån kulturmiljövärden.

Av dessa områden är 6 456,1 ha (94 %) av klass 1, 321,4 ha (5 %) av klass 2 och 63,4 ha (1 %) av klass 3. Arealmässigt utgör dessa skyddsvärda områden 13,9% av kommunens yta, totalt 6 840,9 ha.

Syftet med områdesbeskrivningarna är:

- att presentera de enskilda områdena och visa var i kommunen de finns,
- att visa på de kriterier som gör att området är värdefullt,
- att ange hur värdefullt ett område är genom att väga samman samtliga värden och göra en slutgiltig klassificering som kan ligga som underlag för eventuella prioriteringar.

Intresseaspekter – kriterier
De kriterier som använts för att motivera värdet av ett område baseras på länsstyrelsens anvisningar. De kriterier som representerar olika intresseaspekter är följande (se vidare förklaringar till områdesbeskrivningarna):

- Naturtyp (N)
- Botanik (B)
- Zoologi (Z)
- Geologi (G)
- Friluftsliv (R)
- Landskapsupplevelse (L)
- Odlingslandskap (K)
- Landskapsbild

De för området aktuella kriterierna värderas individuellt och får en primär klassificering. Tillvägagångssättet finns utförligt beskrivet i Naturvårdsprogram för Malmöhus län (1995). Naturtypskriteriet måste vara uppfyllt för att området skall tas med i programmets del II.

Klassificering
Bedömningen av ett område och dess värde, klassificeringen, utgår från det lokala perspektivet. Sjöbo kommun är rikt på områden med höga naturvärden vilket i bedömningen kan innebära en lägre klassning än vad som skulle ha erhållits i ett regionalt perspektiv.

Den slutgiltiga klassificeringen av ett område är resultatet av en sammanvägning av de olika intresseaspekterna som finns representerade i det aktuella området och de primära grundklassificeringarna som gjorts. Vid klassificeringen har stor vikt lagts vid förekomsten av rödlistade arter. Förekomst av hänsynskrävande arter (NT) placerar området således i klass 2 medan hotade arter (VU, EN och CR) för området till klass 1. Vidare finns det också ett antal viktiga kompletterande aspekter som har vägts in vid den slutgiltiga klassificeringen såsom områdets representativitet, mångformighet, artrikedom, kontinuitet och områdets storlek.

I detta grönstruktur- och naturvårdsprogrammets del II presenteras de områden som har erhållit klass 1 t o m 3.

Förklaringar till områdesbeskrivningarna

Nummer och områdets namn:
De beskrivna områdena har fått ett löpande nummer och de presenteras i huvudsak i en väst till östlig riktning med start i kommunens norra del. Om det inte redan finns ett vedertaget namn på området anger namnet oftast områdets läge i förhållande till ett på kartan lätt identifierbart objekt, vanligen ett gårdsnamn.

Klass:
Anger det värde ett område erhållit i den slutgiltiga klassificeringen.

Klass 1: Särskilt höga naturvärden
Klass 2: Mycket höga naturvärden
Klass 3: Höga naturvärden

Kriterier:
Kriterierna presenteras i en fallande skala, med den mest betydelsefulla först i raden.

N Naturtyp: Anger naturmiljön i sin helhet t.ex. bokskog, enefälad, rikkärr. Här ingår också sötvattensmiljöer.

B Botanik: Anges om det i området finns betydande botaniska värden. Det kan innefatta såväl enskilda växtarter och artrikedom som sällsynta vegetationstyper.

Z Zoologi: Anges om det på lokalen finns zoologiska värden, gällande såväl enskilda djurarter som artrikedom.

G Geologi: Anges om det i området finns geologiska bildningar, terrängformer eller pågående naturprocesser.

R Rekreation och friluftsliv: Anges om området är utnyttjat eller särskilt lämpat för rekreation och friluftsliv.

K Odlingslandskap: Anger ett odlingslandskap med spår av ett ålderdomligt brukningssätt eller landskapsavsnitt med såväl natur- som kulturmiljövärden.

L Landskapsupplevelse: avser landskapsupplevelse i betydelsen ”naturupplevelse” inom ett område som också har andra naturvärden som t.ex. odlingslandskapet.

Motiv:
Tydliggör områdets karaktär och urvalsgrund.

Area:
Anger områdets yta, mätt i hektar (ha). För områden mindre än 10 ha anges ytan med en decimal, för övriga områden i hela hektar.

Karta:
Anger beteckningen för det ekonomiska kartblad inom vilket området avgränsats.

Nuvarande skydd:
Anger de olika skyddsformer som är aktuella för området.

Beskrivning:
Områdesbeskrivningen ger en kortfattad karakteristik av lokalen, dess vegetationstyp och struktur, fauna, hävdform och kulturella element. Enskilda arter anges med svenska namn.

Rödlistade arter:
De rödlistade arter som finns i området anges med aktuell rödlistekategori (NT-RE) enligt den svenska rödlistan (ArtDatabanken 2010). De vetenskapliga namnen (latin) anges; i något fall saknar arten svenska namn. Nomenklaturen följer den som anges i Dyntaxan, Svensk Taxonomisk Databas.

Önskvärd skötsel:
Anger de åtgärder som behöver vidtas för att ett områdes naturvärde skall kunna bibehållas eller förstärkas.

Hot:
Anger de tänkbara hot som kan föreligga.

Källor:
Underlagsmaterial som använts i dokumentationen av områdena anges på respektive ställe. Uppgifter om rödlistade arter anges med källans nummer och omfattar rödlistekategorierna NT, VU, EN, CR och RE. Om ingen hänvisning finns betyder det att arten har observerats eller registrerats av naturvårdskonsult Gerell. För huvudområden anges de källor som är underlag för hela området. För delområden anges källor specifika för det aktuella området. Uppgifter om nyckelbiotoper har erhållits från Skogsstyrelsen. Numren refererar till en uppgjord lista över samtliga nyckelbiotoper inom kommunen.

Avgränsningen av översiktsområden har med några få undantag följt länsstyrelsens gränsdragningar (Naturvårdsprogram för Malmöhus län 1995).

+Varje naturområde har avgränsats i fält och lagts in på en topografisk karta.

2

ÖVERSIKTS-KARTOR

ÖVERSIKTSKARTA OMRÅDEN, NORRA SJÖBO KOMMUN

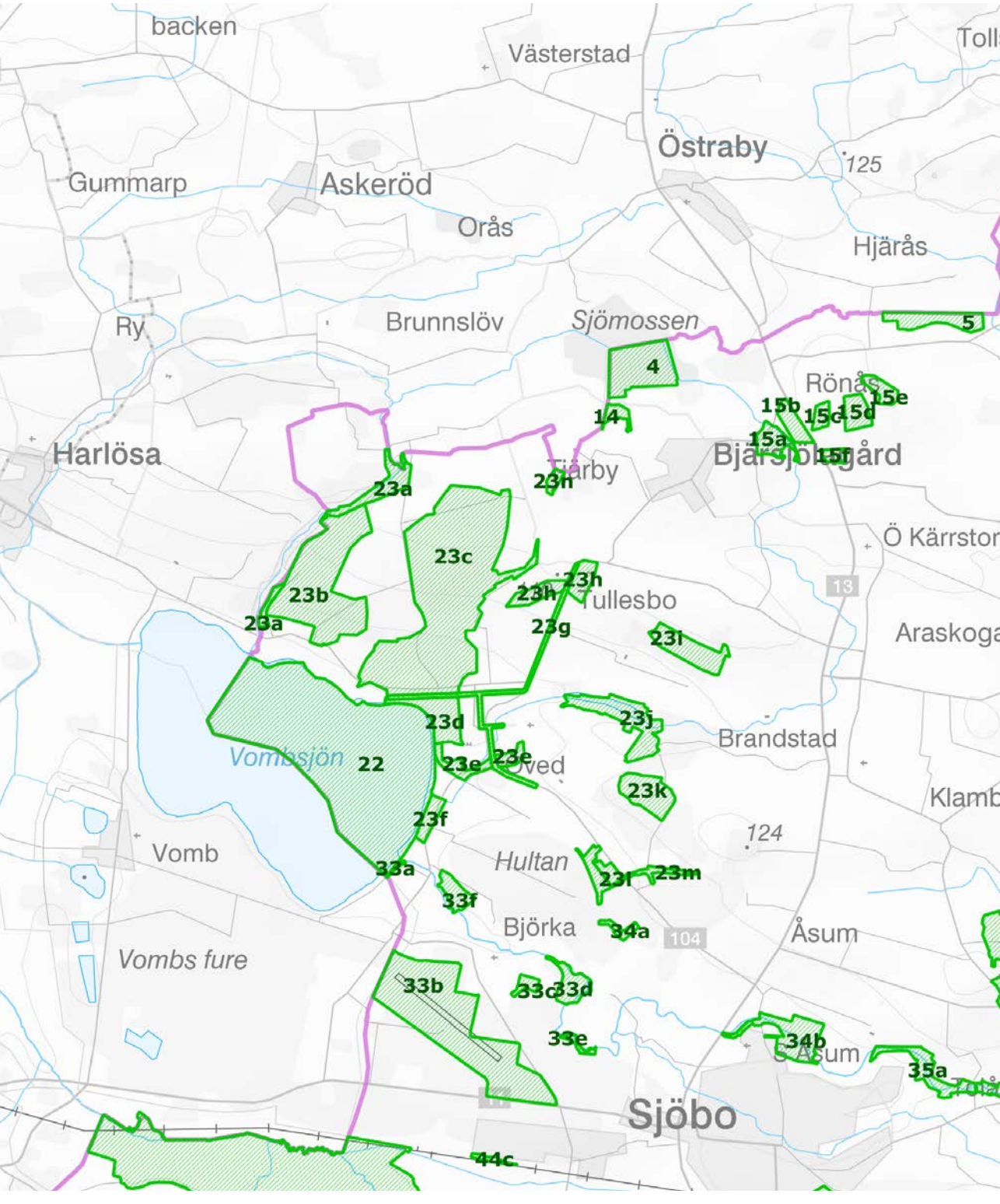

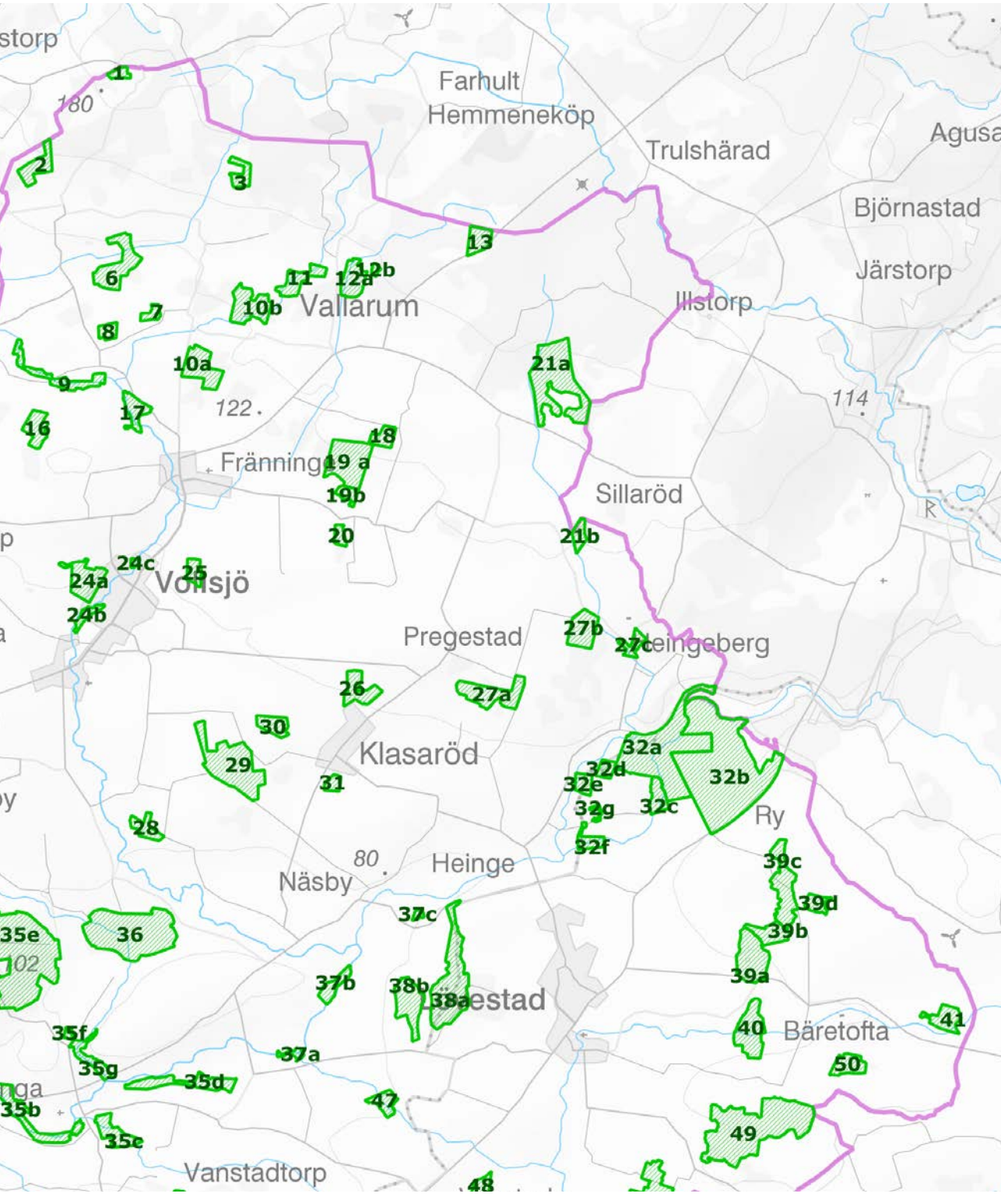
storp
180
Farhult
Hemmeneköp
Trulshärad
Agusa
Björnastad
Järstorp
Illstorp
Vallarum
122
114
Fränninge
Sillaröd
Vollsjö
Pregestad
Leingeberg
Klasaröd
Ry
Näsby
80
Heinge
estad
Bäretofta
Vanstadtorp
1
2
3
6
7
8
9
10a
10b
11
12a
12b
13
16
17
18
19 a
19b
20
21a
21b
24a
24b
24c
25
26
27a
27b
27c
29
30
31
32a
32b
32c
32d
32e
32f
32g
28
35b
35c
35d
35e
35f
35g
36
37a
37b
37c
38a
38b
39a
39b
39c
39d
40
41
47
48
49
50

ÖVERSIKTSKARTA OMRÅDEN, SÖDRA SJÖBO KOMMUN

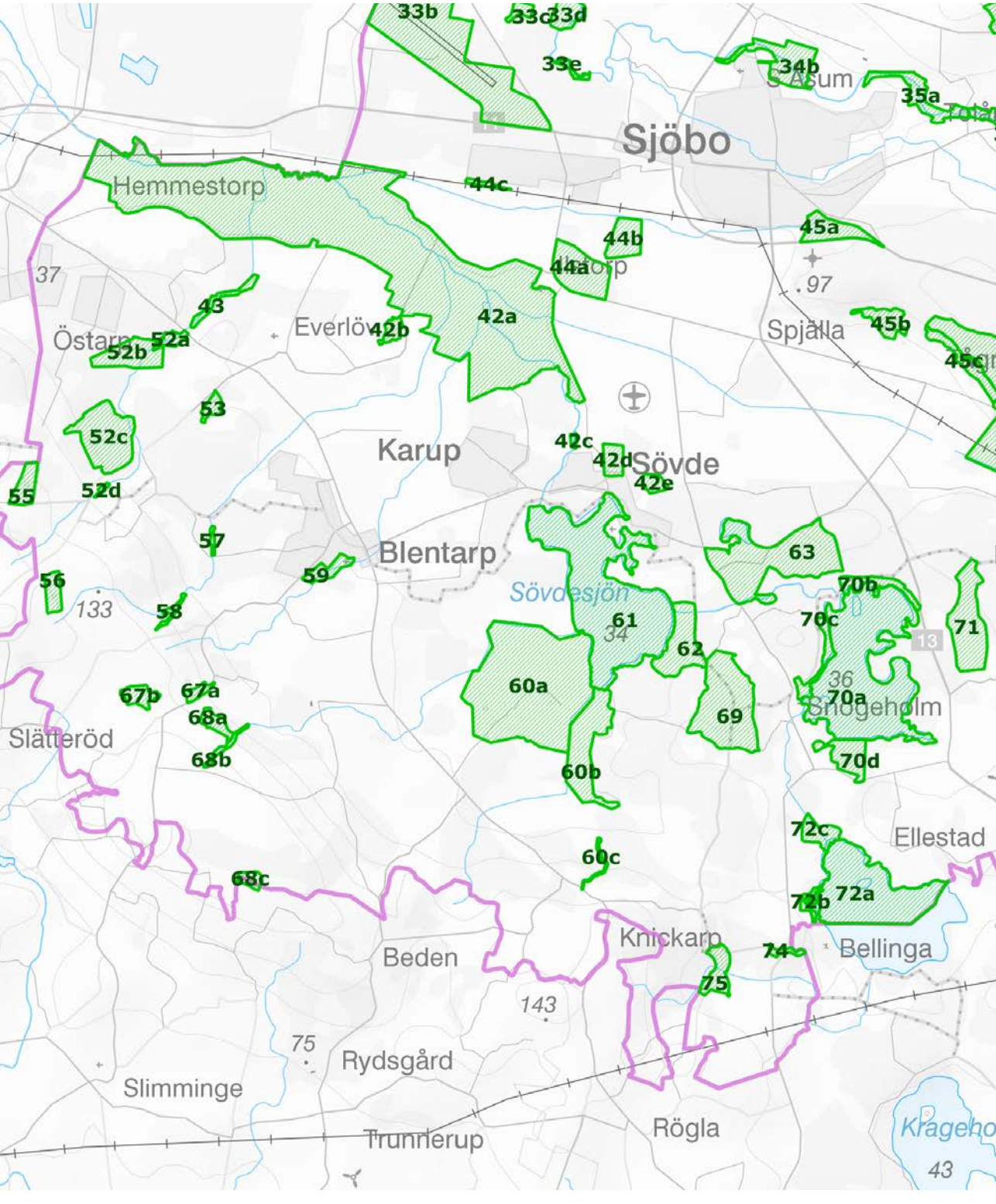

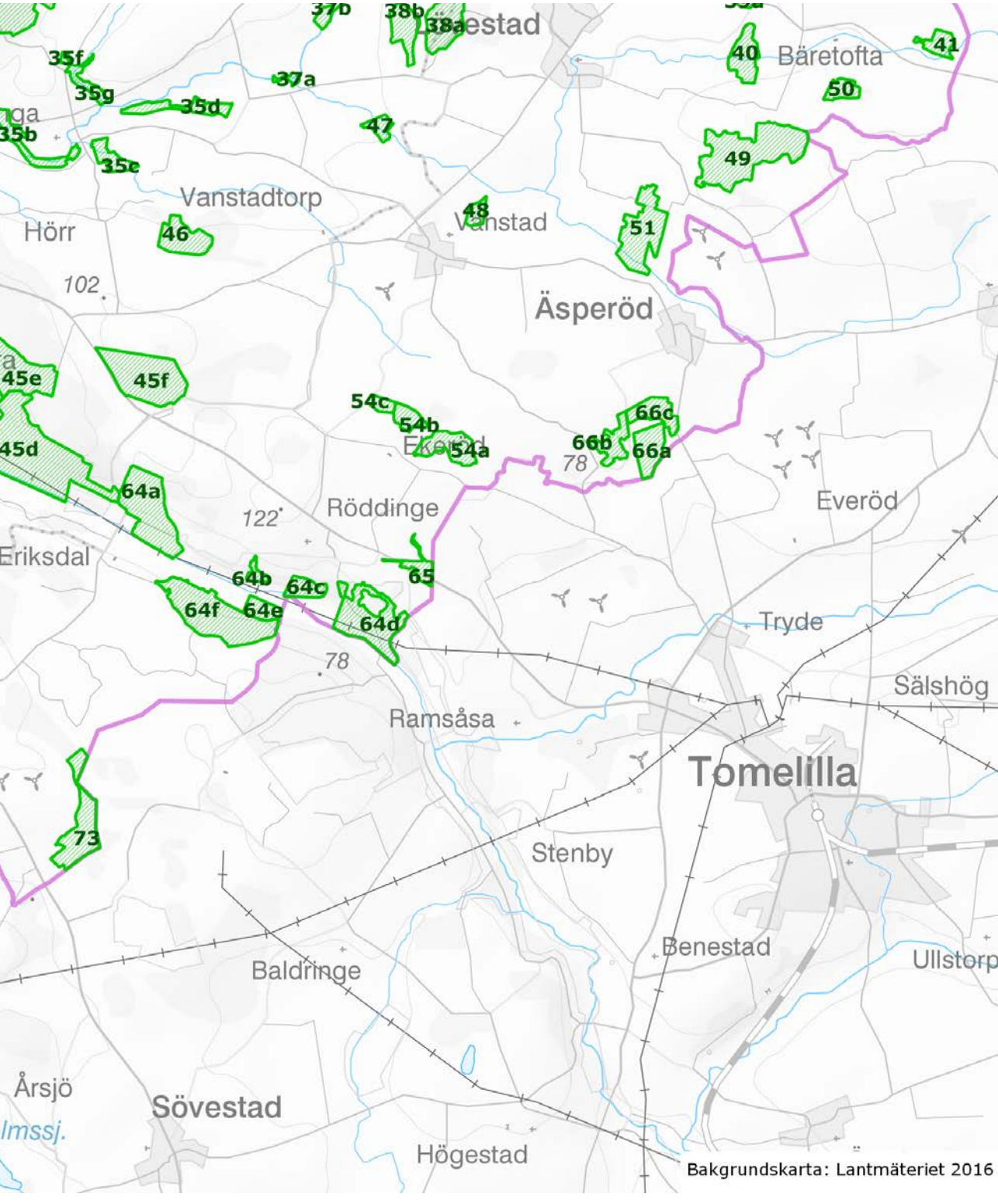
37b
38b
38a
estad
35f
35g
35d
37a
35b
35c
47
40
Bäretofta
41
50
49
Vanstadtorp
Hörr
46
48
Vanstad
51
102
Äsperöd
45e
45f
45d
54c
54b
54a
66c
66b
66a
78
64a
122
Röddinge
Everöd
Eriksdal
64b
64c
65
64f
64e
64d
Tryde
78
Sälshög
Ramsåsa
Tomelilla
73
Stenby
Benestad
Ullstorp
Baldringe
Årsjö
Sövestad
Ilmssj.
Högestad
Bakgrundskarta: Lantmäteriet 2016

3

OMRÅDEN

1

HAGMARK VID BJÄLKHULT

Hagmarken ligger strax väster om Bjälkhult och består av en öppen enefälad samt en blandlövhage, dominerad av klibbal. Hagmarken är omgiven av vackra stenmurar och har mer eller mindre överväxta odlingsrösen.

Fäladsmarken är stenig och vegetationen utgörs av en betesflora på fuktig mark som är tämligen artrik. Här växer bl.a. tuvtåtel, kamäxing, hundstarr, harstarr, ryltåg, smörblomma, ängsbräsma, brunört, ärenpris, stenmåra, kärrtistel, blodrot, slåttergubbe och grönvit nattviol. I alet finns kärrfibbla, gökblomster, humleblomster, harsyra, sumpförgätmigej och skogslysing.

Slåttergubbe (Arnica montana).

Klass: 2
Kriterier: NKB
Motiv: Odlingslandskap, flora
Area: 4 ha
Nuvarande skydd: Inom område av riksintresse för naturvård.

Rödlistade arter:
Kärlväxter: Skogslysing *Lysimachia nemorum* (NT), slåttergubbe *Arnica montana* (NT)

Önskvärd skötsel:
Fortsatt bete.

Hot:
Upphörd hävd.

Källor:
1. Natur i Sjöbo kommun, 1987
2. Naturvårdsprogram för Malmöhus län, 1995
3. Ängs- och betesmarksinventeringen, 2002-2004
4. Förteckning över område av riksintresse för naturvård, Länsstyrelsen i Skåne, 2001

2

HAGMARKER NORR OM STARRARP

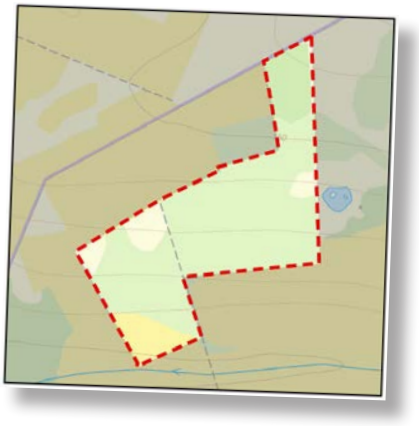

Området utgörs av en igenväxande hagmark med varierande fuktighetsförhållanden. Trädskiktet består till övervägande del av flerstammiga klibbalar, som påminner om skottskogsskötsel. Buskskiktet utgörs av enstaka hagtornar och tynande enar till följd av igenväxningen. Under klibbalarna växer bl.a. skogslysingen, som här formligen bildar mattor. Bland övriga arter kan nämnas kärrfibbla, harsyra, humleblomster och grönvit nattviol.

Floran på den intilliggande enefäladen är artfattig, bl.a. med ljung och stenmåra.

Området är genomdraget och inramat av vackra stenmurar. Många odlingsrösen, som delvis är överväxta, pekar på en lång odlingshistoria. Här finns också rester av en fägata.

Bland fåglarna kan nämnas hämpling, lövsångare, koltrast, gärdssmyg, bofink, härmsångare, gulsparv, gröngöling och ormvråk.

Klass: 1
Kriterier: NKB
Motiv: Odlingslandskap, flora
Area: 13 ha
Nuvarande skydd: Inom område av riksintresse för naturvård.

Rödlistade arter:
Kärlväxter: Skogslysing *Lysimachia nemorum* (NT)
Fåglar: Hämpling *Carduelis cannabina* (VU)

Önskvärd skötsel:
Fortsatt bete samt gallring av alet.

Hot:
Upphörd hävd.

Källor:

1. Natur i Sjöbo kommun, 1987
2. Bevarandeprogram för natur- och kulturmiljövärden i odlingslandskapet, 1992
3. Naturvårdsprogram för Malmöhus län, 1995
4. Ängs- och betesmarksinventeringen, 2002-2004
5. Förteckning över områden av riksintresse för naturvård, Länsstyrelsen i Skåne, 2001

3

ENEFÄLADER VID STARRARPS ORA

Området utgörs av två öppna, steniga enefälader som är sammanbundna av en buskrik hagmark. Markerna är omgivna och indelade av vackra stenmurar. Tuvor och höljor ger upphov till en artrik flora. Här växer bl.a. tuvtåtel, kamäxing, rödven, stagg, hundstarr, grusstarr, snårstarr, gråfibbla, stenmåra, brunört, ljung, backtimjan, grönvit nattviol och slåttergubbe.

Bland dagfjärilar kan nämnas kamgräsfjäril, svingelgräsfjäril, luktgräsfjäril, slåttergräsfjäril och stor ängssmygare.

Fågelfaunan representeras bl.a. av gröngöling, gulsparv och törnsångare.

Backtimjan (Thymus serpyllum).

Klass: 2
Kriterier: NKB
Motiv: Odlingslandskap, flora
Area: 9 ha
Nuvarande skydd: —

Rödlistade arter:
Kärlväxter: Slåttergubbe *Arnica montana* (NT)

Önskvärd skötsel:
Fortsatt hävd.

Hot:
Upphörd hävd eller för lågt betestryck.

Källor:
1. Natur i Sjöbo kommun, 1987
2. Naturvårdsprogram för Malmöhus län, 1995
3. Ängs- och betesmarksinventeringen, 2002-2004

4

SJÖMOSSEN

Sjömossen är kommunens största mossekomplex och därmed av geologiskt intresse. Mossen har också en intressant flora och fauna. Dikningar och torvtäkt har dock medfört att vattenståndet sänkts inom området, vilket i sin tur haft till följd att mossen har beskogats av björk. Igenväxningen är negativ för både flora och fauna.

I små kvarvarande rester av öppna partier finner man typiska torvmosseväxter som tranbär och klockljung. Det är här man också träffar på sällsynta fjärilsarter som fläckig glansspinnare, violett blåvinge och liten igelkottspinnare. Bland övriga växtarter kan nämnas odon, revlummer, hjortron, blåbär och lingon samt i fuktigare delar kärrsilja, slokstarr och missne.

En större damm finns i södra delen av mossen. Här växer bl.a vita näckrosor och gäddnate. Bland trollsländorna kring dammen kan nämnas starrmosaikslända, blågrön mosaikslända odch sjöflickslända.

Inom området reproducerar sig bl.a. kronhjort.

Klass: 2
Kriterier: NBZG
Motiv: Flora, fauna, geologi
Area: 63 ha
Nuvarande skydd: –

Rödlistade arter:
Däggdjur: Kronhjort *Cervus elaphus elaphus* (NT)
Fjärilar: Fläckig glansspinnare *Callimorpha dominula*[6] (NT)

Önskvärd skötsel:
Röjning av slyvegetation inom utvalda områden för att bevara den biologiska mångfalden.

Hot:
Fortsatt igenväxning.

Källor:

1. Natur i Sjöbo kommun, 1987
2. Bevarandeprogram för natur- och kulturmiljövärden i odlingslandskapet, 1992
3. Våtmarksinventering i Malmöhus län, 1993
4. Naturvårdsprogram för Malmöhus län, 1995
5. Ängs- och betesmarksinventeringen, 2002-2004
6. Per Nyström, Blentarp, muntl.

5

NORRE MOSSE

Större delen av kärret är sedan lång tid tillbaka uppodlat och består idag av betesmarker, som delvis är gödslade. Här och var finns dock rester kvar av kärret i form av igenväxta, fuktiga lövskogsdungar av björk och vide. Här växer bl.a. bunkestarr, älggräs, strandlysing, topplösa, strandklo och vattenblink. Det mest floristiskt intressanta området är dock en kalkfuktäng. Ängen är mycket artrik och här växer bl.a. darrgräs, hirsstarr, loppstarr, nålstarr, vildlin, ängsull, kabbleka, älggräs, kråkvicker, kråkklöver, gulvial, småvänderot, höskallra, majviva, ängsnycklar och majnycklar.

Majnycklar (Dactylorhiza majalis).

Klass: 1
Kriterier: NKB
Motiv: Odlingslandskap, flora
Area: 30 ha
Nuvarande skydd: –

Rödlistade arter:
Kärlväxter: Loppstarr *Carex pulicaris* (VU), majnycklar *Dactylorhiza majalis* (NT)

Önskvärd skötsel:
Fortsatt bete.

Hot:
Upphörd hävd och dikning.

Källor:
1. Natur i Sjöbo kommun, 1987
2. Naturvårdsprogram för Malmöhus län, 1995
3. Ängs- och betesmarksinventeringen, 2002-2004

6

HAGMARKER NORD-OST OM NYGÅRD

Hagmarkerna ligger i ett böljande landskap med varierande fuktighetsförhållanden, vilket ger upphov till en mosaik av vegetationstyper. På de torra partierna är floran tämligen ensartad. Här växer bl.a. rödven, gråfibbla, bergssyra, stenmåra och blåklocka. På de fuktigare områdena varierar floran betydligt mera allt efter tillgången på vatten. I fuktsvackor finner man tuvtåtel, ängsbräsma, kabbleka, plattstarr, kärrtistel, gökblomster och enstaka grönvita nattvioler. På de mindre fuktiga dominerar luddtåtel, grusstarr, blodrot och smörblomma. I norra delen finns ett område med slåttergubbe. Här finns också ett parti med relativt tätt bestånd av flerstammiga klibbalar.

Inom området häckar ormvråk.

Hela området är indelat och omgivet av vackra stenmurar. Här finns också ett mycket stort antal od-lingsrösen av varierande ålder, som understryker det gamla odlingslandskapet.

Klass: 2
Kriterier: NKB
Motiv: Odlingslandskap
Area: 25 ha
Nuvarande skydd: –

Rödlistade arter:
Kärlväxter: Slåttegubbe *Arnica montana* (NT)

Önskvärd skötsel:
Fortsatt bete samt gallring av klibbalskogen för att bevara grässvålen.

Hot:
Upphörd hävd eller minskat betestryck.

Källor:
1. Natur i Sjöbo kommun, 1987
2. Naturvårdsprogram för Malmöhus län, 1995
3. Ängs- och betesmarksinventeringen, 2002-2004

7

HAGMARK NORR OM RYSSGÅRD

Hagmarken kan karakteriseras som en enefälad, genomdragen av ett fuktstråk med flerstammiga klibbalar. Vegetationen visar på en lång betes-hävd. Den öppna marken hyser en artfattig torrbacks-flora. I klibbaldungen växer bl.a. mannagräs, veketåg, ältranunkel, kabbleka, strandlysing och ett stort bestånd av den sällsynta skogslysingen. Området är inramat av vackra stenmurar och här och var finns odlingsrösen.

Fågelfaunan representeras av öppenmarksarter som gulsparv, törnsångare, ärtsångare och stenskvätta.

Klass: 2
Kriterier: NKB
Motiv: Odlingslandskap, flora
Area: 4 ha
Nuvarande skydd: —

Rödlistade arter:
Kärlväxter: Skogslysing *Lysimachia nemorum* (NT)

Önskvärd skötsel:
Fortsatt bete och gallring av enar och klibbalar för att bibehålla grässvålen.

Hot:
Upphörd hävd.

Källor:
1. Natur i Sjöbo kommun, 1987

8

NATURBETESMARK NORDOST OM HÅRDERUPS-GÅRDEN

Området utgörs dels av en hagmark med medelålders gamla ekar, dels av en stenig öppen betesmark. Fältskiktet i ekhagen är artfattigt och består bl.a. av ängsgröe, ekorrbär, liljekonvalj, hagfibbla och skogsnäva. Bland ekarna finns åtskilliga odlingsrösen av varierande ålder.

Den öppna hagmarken sluttar mot söder och marken varierar i fuktighetsgrad från frisk till fuktig. Floran är artrik och här växer bl.a. tuvtåtel, luddtåtel, kamäxing, darrgräs, hirsstarr, harstarr, grusstarr, ryltåg, älggräs, brunört, smörbollar, mandelblomma, kärrstjärnblomma och gökärt.

Genom området finns rester av en gammal väg. Bland fåglarna kan nämnas tofsvipa och gulsparv.

Klass: 3
Kriterier: NK
Motiv: Odlingslandskap
Area: 6 ha
Nuvarande skydd: —

Rödlistade arter: —

Önskvärd skötsel:
Fortsatt bete samt en gallring av ekskogen för ökat ljusinsläpp.

Hot:
Upphörd hävd.

Källor:
1. Natur i Sjöbo kommun, 1987
2. Naturvårdsprogram för Malmöhus län, 1995
3. Ängs- och betesmarksinventeringen, 2002-2004

9

NATURBETESMARKER I SNIBERUPSÅNS DALGÅNG

Utefter den vackert meandrande Sniberupsån finner man naturbetesmarker av varierande fuktighet. Här finns fuktiga svackor med mannagräs, tuvtåtel, kabbleka, ängsbräsma, kummin och gökblomster. Inom dessa områden kan man också finna enstaka majnycklar och nattvioler. På de torrare områdena växer bl.a. darrgräs, jordtistel, mandelblomma, grusbräcka och bockrot. Kring naturbetesmarken finns bevarade stenmurar.

Inom vattensystemet har tjockskalig målarmussla påträffats.

I området häckar bl a sädesärla, gulsparv, sånglärka och stenskvätta.

Årensning.

Klass: 1
Kriterier: NKBG
Motiv: Odlingslandskap, flora, geologi
Area: 18 ha
Nuvarande skydd: Inom strandskyddsområde

Rödlistade arter:
Kärlväxter: Majnycklar *Dactylorhiza majalis* (NT)
Fåglar: Sånglärka *Alauda arvensis* (NT)
Blötdjur: Tjockskalig målarmussla *Unio crassus*[5] (EN)

Önskvärd skötsel:
Fortsatt bete.

Hot:
Upphört bete.

Källor:
1. Länsstyrelsens WebbGIS
2. Översiktsplan för Sjöbo kommun, 1992
3. Naturvårdsprogram för Malmöhus län, 1995
4. Ängs- och betesmarksinventeringen, 2002-2004
5. Nationell och regional miljöövervakning, Länsstyrelsen Skåne, 2014

10

HAGMARKER SYDOST OM HÅRDERUPSHULT

Området består huvudsakligen av hagmarker som vuxit igen i varierande grad. Markerna är ofta starkt stenbundna. Trots igenväxningen finns mycket av de botaniska värdena kvar. Vackra stenmurar omgärdar och genomkorsar markerna.

Area: 61ha
Nuvarande skydd: –

Källor:
1. Bevarandeprogram för natur- och kulturmiljövärden i odlingslandskapet, 1992
2. Naturvårdsprogram för Malmöhus län, 1995
3. Ängs- och betesmarksinventeringen, 2002-2004

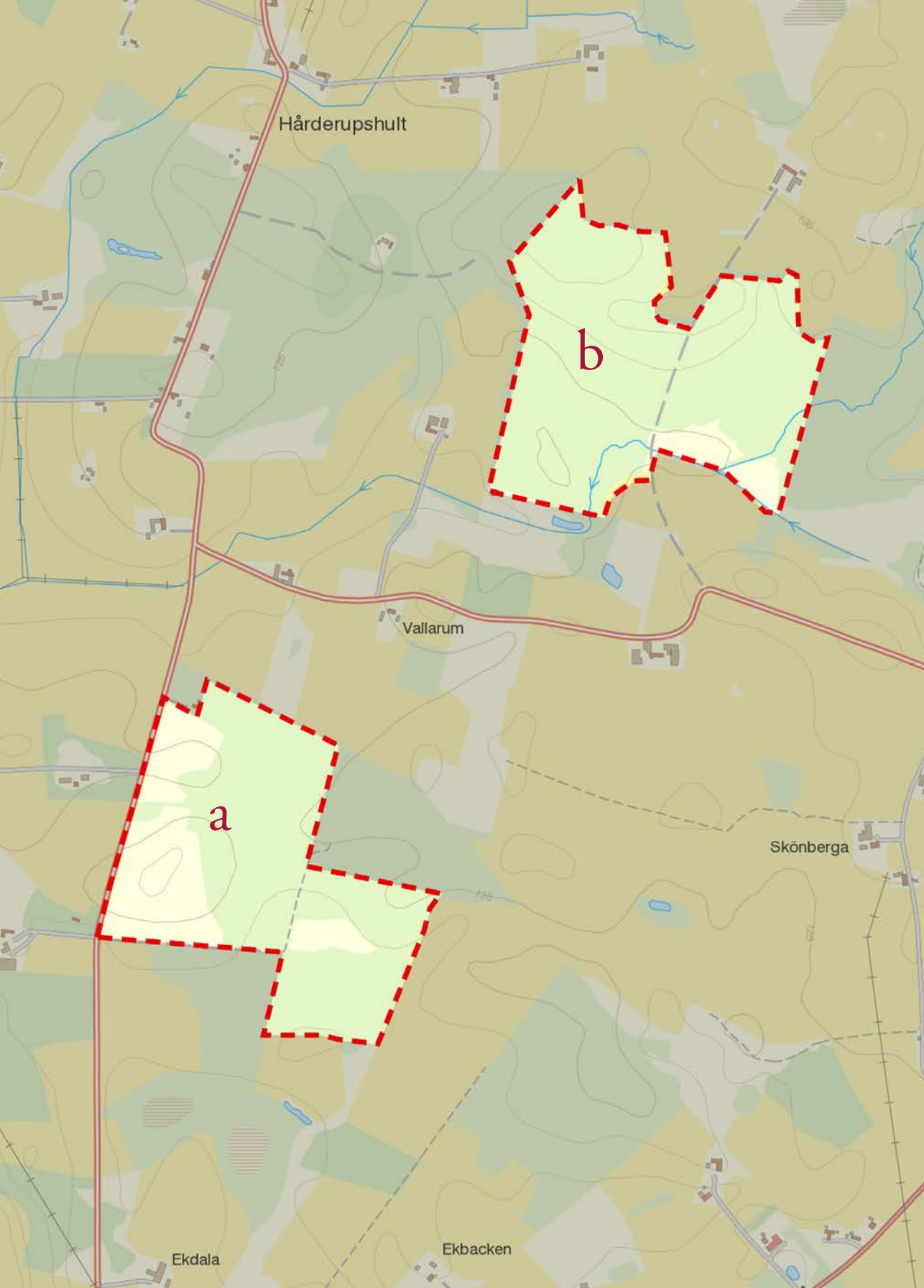
Hårderupshult
b
Vallarum
a
Skönberga
Ekdala
Ekbacken

10a

HAGMARK NORR OM SOLHÄLL

Området utgörs av ett omfattande hagmarksområde, delvis igenväxt, delvis restaurerat. Inom området finns många vackra stenmurar och odlingsrösen som vittnar om ett gammalt odlingslandskap. Trädsamman-sättningen varierar med fuktigheten. På fuktiga delar dominerar ask och klibbal medan ek, lind och bok finns på torrare marker. Buskskiktet domineras av hasseln, som här och var bildar riktiga ”hässlen” samt hägg. I den nordvästra delen finns en enefälad.

Till följd av de skiftande fuktighetsförhållandena varierar floran. På de fuktiga och öppnare partierna växer bl.a. mannagräs, skogsstarr, hundstarr, kärrsilja, älggräs, humleblomster, kärrtistel, ältranunkel majnycklar och grönvit nattviol. Bland de flerstammiga klibbalarna finner man skärmstarr och skogslysing. På något torrare marker växer liljekonvalj och skogskovall. I och kring hagmarken finner man kulturelement som stenmurar och odlingsrösen.

Fågelfaunan representeras främst av sångare som t.ex. lövsångare, trädgårdssångare och härmsångare.

Klass: 1
Kriterier: NKB
Motiv: Odlingslandskap, flora
Area: 22 ha
Nuvarande skydd: —

Rödlistade arter:
Kärlväxter: Ask *Fraxinus excelsior* (VU), bokarv *Stellaria neglecta*[2] (VU), skogslysing *Lysimachia nemorum* (NT), majnycklar *Dactylorhiza majalis* (NT), kustdaggkåpa *Alchemilla xanthochlora*[2] (NT), granspira *Pedicularis sylvatica*[2] (NT)

Önskvärd skötsel:
Fortsatt hävd och om möjligt även en fortsatt restaurering av området.

Hot:
Upphörd hävd.

Källor:
1. Natur i Sjöbo kommun, 1987
2. Artportalen, ArtDatabanken, SLU

10b

HAGMARK VÄSTER OM EKELIDEN

Området är beläget sydost om Hårderupshult och väster om Ekeliden och utgörs av en igenväxande hagmark, som dock delvis betas. Här finner man enstaka vidkroniga ekar och bokar, för övrigt består trädskiktet av björk, klibbal och ask. Marken är genomgående tämligen fuktig och det finns rena klibbalsbestånd här och var. Buskskiktet består av hassel och enar, de sistnämnda något tynande till följd av beskuggning. Fältskiktet är artrikt, i synnerhet i mer öppna gläntor. Här växer bl.a. tuvtåtel, luddtåtel, kamäxing, harstarr, blekstarr, älggräs, kärrtistel, kärrfibbla, humleblomster, smörbollar och majnycklar. I de mer slutna partierna finner man mattor av skogslysing, en för landet sällsynt art.

I den norra delen vidtar en bokskog med lundartad vegetation. Bland hasselbuketterna växer kransrams och grönvit nattviol.

Området är inramat av vackra stenmurar.

Fågelfaunan representeras bl.a. av gröngöling, gulsparv, lövsångare och härmsångare.

Skogslysing (Lysimachia nemorum).

Klass: 1
Kriterier: NKB
Motiv: Odlingslandskap, flora
Area: 23 ha
Nuvarande skydd: –

Rödlistade arter:
Kärlväxter: Ask *Fraxinus excelsior* (VU), majnycklar *Dactylorhiza majalis* (NT), skogslysing *Lysimachia nemorum* (NT)

Önskvärd skötsel:
Återupptaget bete och gallring av träd- och buskskikt.

Hot:
Upphörd hävd och lågt betestryck.

Källor:
1. Natur i Sjöbo kommun, 1987

11

BETESMARKER SÖDER OM BOKEBERG

Området utgörs av ett småskaligt odlingslandskap som sträcker sig utmed ett källflöde till Snibe-rupsån. Inom området finns fuktiga till torra betesmarker, bok- och fuktlövdungar samt ett par vackra dammar. Floran utmed bäcken består bl.a. av tuvtåtel, darrgräs, älggräs, kärrfibbla, kärrtistel och smörbollar. I den fuktiga blandlövskogen finns Sankt Pers nycklar och skogslysing.

Klass: 2
Kriterier: NKB
Motiv: Odlingslandskap, flora
Area: 14 ha
Nuvarande skydd: —

Rödlistade arter:
Kärlväxter: Skogslysing
Lysimachia nemorum (NT)

Önskvärd skötsel:
Fortsatt hävd.

Hot:
Upphörd hävd och lågt betestryck.

Källor:
1. Natur i Sjöbo kommun, 1987

12a

BLANDLÖVSKOG SYD-OST OM BOKEBERG

Området är ett gott exempel på övergången mellan urbergsmoränen och lerskiffer/gnejsmoränen. Kring ett av Sniberupsåns källflöden tränger ett småskaligt odlingslandskap upp mot åsen. I området finns enefälader omgivna av stenmurar. Lövskogsstråk sträcker sig längs murarna, här finns också fuktstråk, ekhagar och bokpartier.

Längs bäcken finns en fuktvegetation, bestående bl.a. av tuvtåtel, kärrtistel, kärrfibbla, skärmstarr, kärrdunört, gökblomster och skogslysing.

Enefäladsmarken är kantad av topphuggna bokar. Här växer bl.a. rödven, gråfibbla, stenmåra och backtimjan.

Klass: 2
Kriterier: NKB
Motiv: Odlingslandskap, flora
Area: 16 ha
Nuvarande skydd: —

Rödlistade arter:
Kärlväxter: Skogslysing *Lysimachia nemorum* (NT)

Önskvärd skötsel:
Fortsatt bete samt gallring av buskskiktet på enefäladerna. Överhållning av alla gamla ekar och bokar.

Hot:
Upphörd hävd och intensivt skogsbruk.

Källor:
1. Natur i Sjöbo kommun, 1987
2. Bevarandeprogram för natur- och kulturmiljövärden i odlingslandskapet, 1992
3. Naturvårdsprogram för Malmöhus län, 1995
4. Ängs- och betesmarksinventeringen, 2002-2004

12b

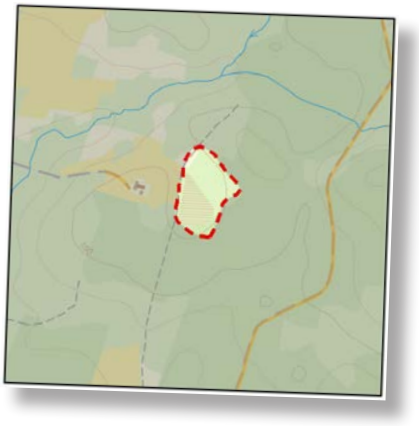

RIKKÄRR OSTSYD-OST OM BOKEBERG

Extremrikkärret (nr 1051), som ligger norr om Vallarun och ostsydost om Bokeberg, ingår i en större betesmark. Kärret är igenväxande med al och björk. I träd- och buskskiktet förekommer dessutom gran, tall, en- och videbuskar. I kärret växer bl.a. näbbstarr, loppstarr, nålstarr, majnycklar, vildlin, kärrspira, rundsileshår och tranbär.

Klass: 1
Kriterier: NB
Motiv: Flora
Area: 23 ha
Nuvarande skydd: –

Rödlistade arter:
Kärlväxter: Loppstarr *Carex pulicaris*[1] (VU), majnycklar *Dactylorhiza majalis* (NT)

Önskvärd skötsel:
Röjning av all högre vegetation inom kärret.

Hot:
Igenväxning.

Källor:
1. Bager, H. & A. Persson, 2009, Skånes Rikkärr, Länsstyrelsen i Skåne län, Naturvård 2009:41

13

BOKSKOG NORR OM GRANBACKA

Invid kommungränsen i norr finns en äldre bokskog av hedtyp. Marken är kraftigt stenbunden och vegetationen är därför sparsam. Här växer kruståtel, harsyra, ekorrbär, ek- och skogsbräken. Tack vare den höga krontäckningen är stenarna överväxta av mossor. I de partier solen når marken växer det blåbär. Det finns en del död ved i form av lågor och högstubbar, här finns också hålträd. I området häckar rödhake, nötväcka, skogsduva och ormvråk.

Vid skogens södra kant finns en större damm omgiven av al och björk. I kanterna växer vitmossa, ängsull, vit näckaros, tranbär och vattenklöver. Insektslivet vid sjön är mycket rikt; framförallt finns här ett stort antal flick- och trollsländearter.

Klass: 3
Kriterier: NKZ
Motiv: Naturtyp, fauna
Area: 11 ha
Nuvarande skydd: —

Rödlistade arter: —

Önskvärd skötsel:
Naturvårdsinriktat skogsbruk och en ökad mängd död ved.

Hot:
Intensivt skogsbruk.

Källor:
1. Natur i Sjöbo kommun, 1987

14

HAGMARK VID TJÄRBY

Området utgörs av en gammal, stenmursomgärdad fodermark. Den södra delen består av en fuktig klibbalskog med inslag av björk och hassel. Alet har troligen brukats som skottskog. Fältskiktet domineras av älggräs, bäckbräsma, humleblomster, kabbeleka och ormbär. Den norra delen utgörs av en blockrik betesmark, som innehåller bl.a. rödven, vårbrodd, knippfryle och majsmörblomma. Buskskiktet är tätt och består i huvudsak av slån, hagtorn, nypon och en. I kanten finns ett fåtal äldre ekar. Området är beläget vid kommungränsen nordväst om Bjärsjölagård.

Klass: 3
Kriterier: NK
Motiv: Odlingslandskap
Area: 8 ha
Nuvarande skydd: —

Rödlistade arter: —

Önskvärd skötsel:
Ökat betestryck och röjning av buskar på den öppna betesmarken. Frihuggning av de gamla ekarna och en utglesning av alet för att öka ljusinsläppet.

Hot:
Igenväxning och gödsling.

Källor:

1. Natur i Sjöbo kommun, 1987
2. Bevarandeprogram för natur- och kulturmiljövärden i odlingslandskapet, 1992
3. Våtmarksinventering i Malmöhus län, 1993
4. Naturvårdsprogram för Malmöhus län, 1995
5. Ängs- och betesmarksinventeringen, 2002-2004
6. Skogsvårdsstyrelsens nyckelbiotopinventering nr 149

15

BJÄRSJÖLAGÅRD

Landskapet vid Bjärsjölagård innehåller bl.a. naturskogsliknande ädellövskogar med ek och lind samt betesmarker som är gödselpåverkade. Floran är därför inte speciell medan däremot vegetationsstrukturen antyder en långvarig betesdrift.

Huvudbyggnaderna i Bjärsjölagård är från 1760-70 och ekonomibyggnaderna är ca 100 år yngre. Bjärsjölagårds gods med sina historiska lämningar visar på en lång och kontinuerlig historia, från försvarsanläggning fram till ståndsmässig gård och kalkindustri.

I anslutning till slottet finns en park med gamla ekar. Öster därom finns ett före detta kalkstensbrott där den blottade lagerföljden utgörs av fossilrik översilurisk kalksten. Brottet omges av lövskog (15 a).

Far man vidare österut kommer man fram till en hagmark med enstaka äldre ekar (15 b).

I det nordöstra hörnet av det avgränsade området ligger Söndre mosse (15 c). Den består i huvudsak av fuktlövskog med bl.a. al, sälg, björk, ek och ask.

Sydväst om mossen finns ett f.d. domänreservat (Alesta kronopark) med bl.a. bok, ask och lind (15 d). En lövskogsdunge av liknande karaktär ligger öster om väg 13 (15 e). Norr om Alestadstorp finns en naturbetesmark (15 f).

Area: 164 ha
Nuvarande skydd: Delvis inom område av riksintresse för naturvård.

Källor:

1. Bevarandeprogram för natur- och kulturmiljövärden i odlingslandskapet, 1992
2. Geologiska sevärdheter i Skåne (Leif Carserud), Lund 1992
3. Naturvårdsprogram för Malmöhus län, 1995
4. Ängs- och betesmarksinventeringen, 2002-2004
5. Skogsvårdsstyrelsens nyckelbiotopsinventering (se delområden)
6. Skyddsvärda trädmiljöer i Skåne för bevarande av den biologiska mångfalden (Per Blomberg), Naturskyddsföreningen i Skåne, Lund 2000

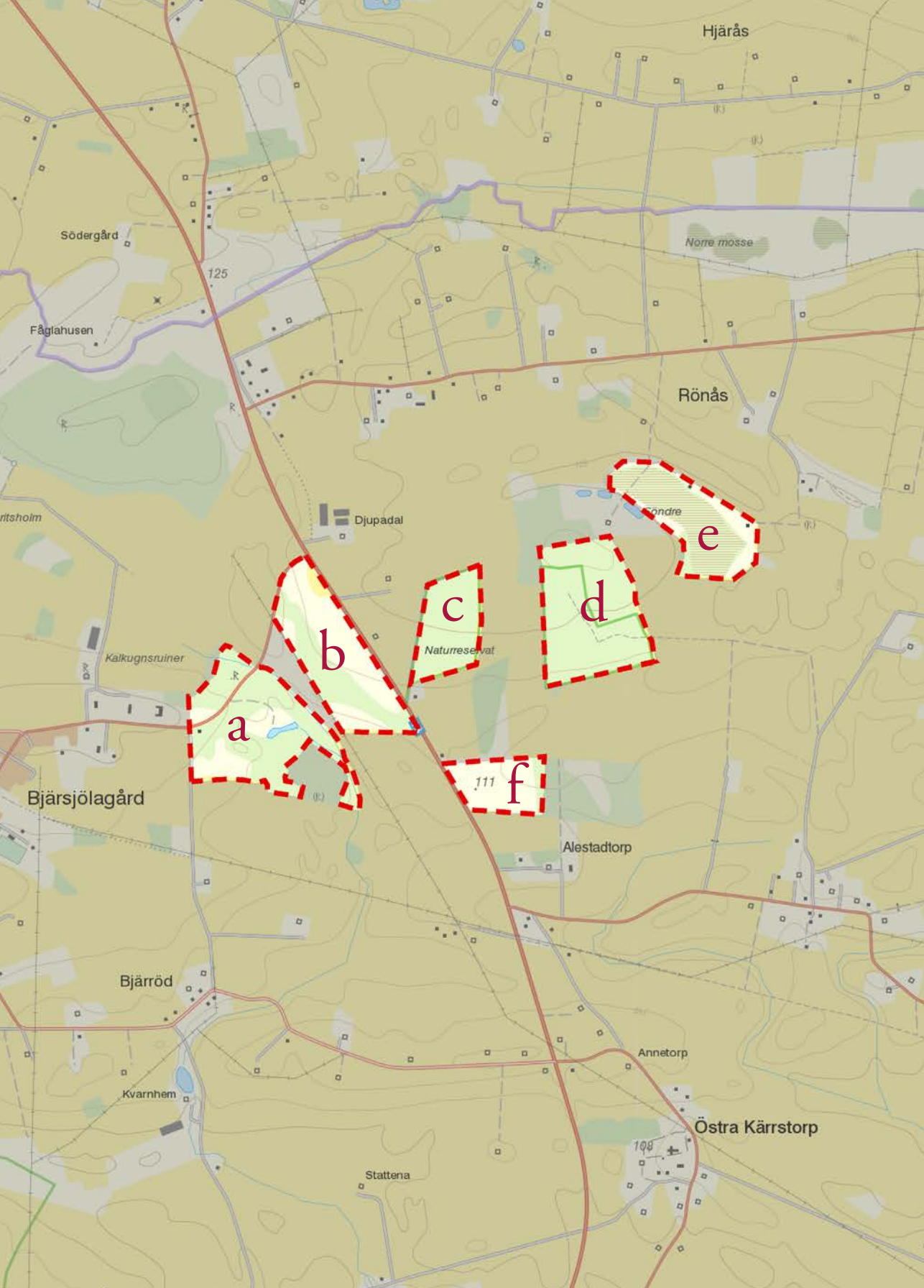
Hjärås
Södergård
Norre mosse
125
Fåglahusen
Rönås
Djupadal
Söndre
e
d
c
b
Naturreservat
Kalkugnsruiner
a
f
111
Bjärsjölagård
Alestadtorp
Bjärröd
Annetorp
Kvarnhem
Östra Kärrstorp
108
Stattena

15a

BLANDLÖVSKOG ÖSTER OM BÄRSJÖ-LAGÅRDS SLOTT

Lövskogen består av ek, ask, skogsalm och avenbok med inslag av skogslönn och tysklönn. Ett tätt busk-skikt av hägg, hassel, olvon och rundhagtorn gör området här och var svår forcerat. I områdets norra del växer lundviva och skogstry. Här finns också några mycket gamla ekar samt en rad lindar. Stenmurarna kring skogen gör att området får karaktären av en gammal hagmark.

Floran kring brottet utgörs av torrmarksarter som t.ex. käringtand, stånds, jungfrulin, blåeld och rödklint. Här finns också sällsynta mossor och svampar, bl.a. trubb-glansmossa, kalkpottia, oxtungsvamp och hinn-skivling. I den omgivande lövskogen träffar man på en lundflora, dominerad av skogsbingel och kirskål med inslag av lundelm, skogsnäva, ormbär, tvåblad och hässleklocka.

Fågelfaunan är tämligen fattig, troligen till följd av igenväxningen. De gamla ekarna antas däremot hysa en rik insektsfauna.

Tack vare den goda tillgången på ihåliga träd finns här flera fladdermusarter, bl.a. större brunfladdermus, nordfladdermus och dvärgpipistrell.

Klass: 1
Kriterier: NGFZR
Motiv: Geologi, flora, fauna, rörligt friluftsliv
Area: 19 ha
Nuvarande skydd: Inom område av riksintresse för naturvård. Nyckelbiotop.

Rödlistade arter:
Kärlväxter: Ask *Fraxinus excelsior* (VU), skogsalm *Ulmus glabra* (VU), lundviva *Primula elatior* (NT), desmeknopp *Adoxa moschatellina*[4] (NT)
Svampar: Oxtungssvamp *Fistulina hepatica*[5] (NT) rodnande musseron *Tricholoma orirubens*[4] (VU), rödbandsriska *Lactarius rubrocinctus*[4] (NT), bokspindling *Cortinarius anserinus*[4] (NT)
Fjärilar: Mindre blåvinge *Cupido minimus*[4] (NT)
Skalbaggar: *Cryptocephalus sericeus*[4] (NT)

Önskvärd skötsel:
En kraftig gallring av buskskiktet för att gynna floran och insektslivet. Frihuggning av ekarna.

Hot:
Fortsatt igenväxning.

Källor:

1. Natur i Sjöbo kommun, 1987
2. Skyddsvärda trädmiljöer i Skåne för bevarande av den biologiska mångfalden (Per Blomberg), Lund, 2000
3. Förteckning över områden av riksintresse för naturvård, Länsstyrelsen Skåne, 2001
4. Artportalen, ArtDatabanken, SLU
5. Skogsvårdsstyrelsens nyckelbiotopsinventering nr 134

15b

HAGMARK ÖSTER OM BJÄRSJÖLAGÅRDS SLOTT

Området utgörs av en naturbetesmark med här och var täta buskage av hagtorn och nypon med inslag av fågelbär, vildapel, skogslönn och skogsalm. Marken är delvis stenbunden och omgärdas av stenmurar. Längs med naturbetesmarken löper en fuktigare dalgång med enstaka äldre ekar, askar och bokar. I norr finns rester av en oxelallé.

Floran är tämligen fattig. På de torrare delarna växer bl.a. vårbrodd och sammetsdaggkåpa, på de fuktigare dominerar ängsbräsma.

Klass: 1
Kriterier: NK
Motiv: Odlingslandskap
Area: 15 ha
Nuvarande skydd: —

Rödlistade arter:
Kärlväxter: Ask *Fraxinus excelsior* (VU), skogsalm *Ulmus glabra* (VU)

Önskvärd skötsel:
Gallring av buskskiktet. Frihuggning av ekar.

Hot:
Igenväxning på grund av lågt betestryck, konstgödning eller upphörd beteshävd.

Källor:
1. Natur i Sjöbo kommun, 1987
2. Förteckning över områden av riksintresse för naturvård, Länsstyrelsen Skåne, 2001
3. Ängs- och betesmarksinventeringen, 2002-2004

15c

NATURRESERVATET EKSKIFTET –LINNESKOGEN

Detta f.d. domänreservat har troligen en gång varit en relativt öppen hagmark med spridda ekar och buskar. Idag är det en blandlövsdunge, bestående huvudsakligen av ek, ask och lind. Buskskiktet är mycket tätt och utgörs främst av hassel, hägg, hagtorn och uppslag av tysklönn. Fältskiktet domineras av skogsbingel, humleblomster, storrams, svalört och ormbär. I fuktigare parter finns bl.a. kärrfibbla. Kring skogen finns det gamla stenmurar.

En inventering av mossor och lavar inom området visade på flera sällsynta arter, bl.a. guldlockmossa, platt fjädermossa, trubbfjädermossa, krushättemossa, glansfläck och dvärgbägarlav[3].

Till följd av igenväxningen är fågelfaunan fattig. Röd glada häckar inom området.

Klass: 1
Kriterier: NK
Motiv: Odlingslandskap
Area: 8 ha
Nuvarande skydd: Naturreservat

Rödlistade arter:
Kärlväxter: Ask *Fraxinus excelsior* (VU)
Lavar: Dvärgbägarlav *Cladonia parasitica* (NT)

Önskvärd skötsel:
Gallring av buskskiktet är nödvändig för att den biologiska mångfalden inte skall försämras ytterligare.

Hot:
Fortsatt igenväxning.

Källor:
1. Natur i Sjöbo kommun, 1987
2. Skyddsvärda trädmiljöer i Skåne för bevarande av den biologiska mångfalden (Per Blomberg), Lund 2000
3. Skötselplan för naturreservatet Ekskiftet-Linneskogen, i Sjöbo kommun, Länsstyrelsen i Skåne län, 2011

15d

NATURRESERVATET LINDSKIFTET –LINNESKOGEN

Denna stenmursomgärdade lövskogsdunge är ett f.d. domänreservat. Ursprungligen har området troligen varit en hagmark som fått växa igen. Skogen består idag av bok, ask, lind, avenbok, ek och alm. Buskskiktet är mycket tätt och består främst av hägg, hassel och brakved. Floran har lundkaraktär med bl.a. skogsbingel, hässlebrodd, rödblära, liljekonvalj, storrams och ormbär. I fuktigare partier dominerar bäckbräsma, kärrfibbla, gullpudra och älggräs.

Igenväxningen har bidragit till att floran och faunan utarmats i området. Detta beror på att ett ökat buskskikt skuggar ut ljusälskande växter och att mikroklimatet blir kallar och fuktigare, vilket missgynnar bl.a. insekterna.

En inventering av lavar och mossor visade på flera sällsynta arter, bl.a. guldlockmossa, krushättemossa, platt fjädermossa, råttsvansmossa, skuggsprötmossa, trubbfjädermossa, bokvårtlav, dvärgbägarlav, glansfläck, gulkantad dagglav, liten vaxlav, mjölig brosklav och skriftlav[3].

Inom området häckar bl.a. spillkråka och mindre hackspett.

Klass: 1
Kriterier: NK
Motiv: Odlingslandskap
Area: 17 ha
Nuvarande skydd: Naturreservat

Rödlistade arter:
Kärlväxter: Ask *Fraxinus excelsior* (VU), skogsalm *Ulmus glabra* (VU), (VU), strävlosta *Bromopsis benekenii*[3] (NT).
Lavar: Dvärgbägarlav *Cladonia parasitica* (NT), bokvårtlav *Pyrenula nitida* (NT)
Fåglar: Mindre hackspett *Dendrocopos minor* (NT)
Mollusker: Tandsnäcka *Perfortadella bidentata*[3] (NT)

Önskvärd skötsel:
En gallring av buskskiktet för att förhindra en fortsatt minskning av den biologiska mångfalden.

Hot:
Fortsatt igenväxning.

Källor:
1. Natur i Sjöbo kommun, 1987
2. Skyddsvärda trädmiljöer i Skåne för bevarande av den biologiska mångfalden (Per Blomberg), Lund, 2000
3. Skötselplan för naturreservatet Lindskiftet-Linneskogen i Sjöbo kommun, Länsstyrelsen i Skåne län, 2011

15e

SÖNDRE MOSSE

Kärret är starkt igenvuxet av klibbal, björk, sälg, gråvide och hägg med inslag av ask. Fältskiktet domineras av våtmarksarter som t.ex. älggräs, kärrfräken, bäckbräsma, strandlysing, vattenblink, kärrsilja, vattenklöver och kärrviol.

Fågelfaunan utgörs främst av sångfågelarter, bl.a. näktergal och svarthätta.

Klass: 1
Kriterier: NK
Motiv: Odlingslandskap
Area: 12 ha
Nuvarande skydd: —

Rödlistade arter:
Kärlväxter: Ask *Fraxinus excelsior* (VU)

Önskvärd skötsel:
Fri utveckling av kärret.

Hot:
Dränering.

Källor:
1. Natur i Sjöbo kommun, 1987
2. Våtmarksinventering i Malmöhus län, 1993

15f

BETESMARK NORR OM ALESTADTORP

Betesmarken är delvis stenbunden och har en varierande fuktighet på grund av att marken sluttar mot en bäck i norr. På de torrare partierna växer bl.a. vitsippor, gökärt, knippfryle, stenmåra, jordtistel, blåsuga och vårbrodd medan bäckbräsma, bäckveronika

Klass: 3
Kriterier: NK
Motiv: Odlingslandskap
Area: 6 ha
Nuvarande skydd: —

Rödlistade arter: —

Önskvärd skötsel:
Fortsatt hävd.

Hot:
Tillförsel av konstgödning och upphörande av betet.

Källor:
1. Natur i Sjöbo kommun, 1987
2. Ängs- och betesmarksinventeringen, 2002-2004

16

NATURBETESMARK VÄSTER OM HÖVA

Området utgörs av en stor, mer eller mindre flack öppen mark med mycket stenar och tuvig, mosaikartad vegetation. Betesmarken är glest bevuxen med låga enar och omgiven av vackra stenmurar. Här finns också mer eller mindre övervuxna odlingsrösen. På de friska - fuktiga delarna av området växer bl.a. kärrkavle, kamäxing, blåtåtel, darrgräs, ängsstarr, ryltåg, smörblomma, ältranunkel, vattenmåra, äkta förgätmigej, kärrtistel, blåsuga, gökblomster och nattviol, medan man på de torra markerna finner fårsvingel, slankstarr, jordtistel, gulmåra, jungfrulin, brudbröd, backsippa, käringtand, backtimjan, vitknavle, kråkvicker, rotfibbla och slåttergubbe (rikligt).

Fågelfaunan är representerad av sånglärka, ängspiplärka, törnsångare, stenskvätta och rapphöna. Bland dagfjärilar kan man finna svingelgräsfjäril, kamgräsfjäril och puktörneblåvinge.

Slåttergubbe (Arnica montana).

Klass: 1
Kriterier: NKBZ
Motiv: Odlingslandskap, flora, fauna
Area: 13 ha
Nuvarande skydd: —

Rödlistade arter:
Kärlväxter: Slåttergubbe *Arnica montana* (NT), ängsstarr *Carex hostiana* (NT)
Fåglar: Rapphöna *Perdix perdix* (NT), sånglärka *Alauda arvensis* (NT)

Önskvärd skötsel:
Fortsatt bete.

Hot:
Upphörd hävd eller minskat betestryck.

Källor:
1. Natur i Sjöbo kommun, 1987
2. Bevarandeprogram för natur- och kulturmiljövärden i odlingslandskapet, 1992
3. Naturvårdsprogram för Malmöhus län, 1995
4. Ängs- och betesmarksinventeringen, 2002-2004

17

HAGMARK I SNIBERUPSÅNS NEDRE DELAR

Hagmarken omfattar dalbotten samt en ekhage kring Sniberupsåns nedre delar väster om Fränningeberg. Betesmarken är frisk till fuktig och översvämmas årligen. Utefter dalsidorna växer framför allt ask medan klibbal finns utefter den vackert meandrande ån. Fältskiktet är mosaikartat till följd av varierande fuktighetsför- hållanden. Här växer bl.a. tuvtåtel, kamäxing, veketåg, gökblomster, strandlysing, kabbleka, vid bäcken svärdslilja och bäckmärke.

Inom vattensystemet har tjockskalig målarmussla påträffats.

Bland fåglarna kan nämnas svarthätta, gärdsmyg, törnsångare, gulsparv, talgoxe, större hackspett och röd glada.

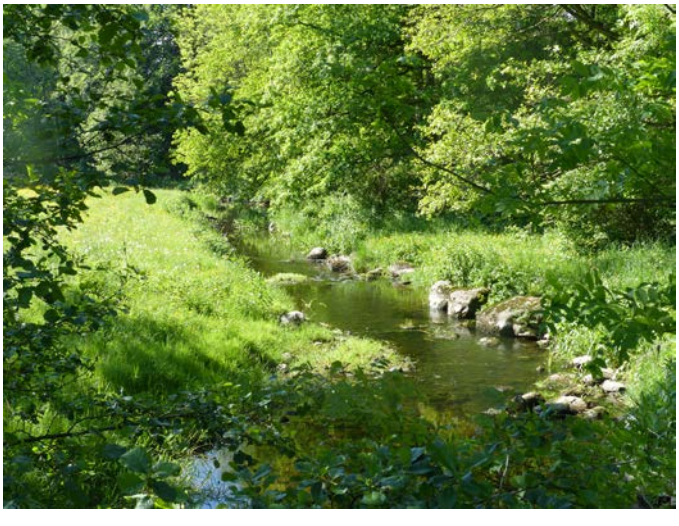

Klass: 1
Kriterier: NKG
Motiv: Odlingslandskap, geologi
Area: 13 ha
Nuvarande skydd: Delvis inom strandskyddsområde.

Rödlistade arter:
Kärlväxter: Ask *Fraxinus excelsior* (VU)
Blötdjur: Tjockskalig målarmussla *Unio crassus*[2] (EN)

Önskvärd skötsel:
Fortsatt bete.

Hot:
Upphörd hävd eller minskat betestryck.

Källor:
1. Natur i Sjöbo kommun, 1987
2. Länsstyrelsens WebbGIS
3. Nationell och regional miljöövervakning, Länsstyrelsen Skåne, 2014

18

GRÅBÖNSMOSSEN

Den norra delen av området utgörs av en delvis stenbunden, något gödselpåverkad, betesmark. På denna gamla inmark visar stenmurarna den tidigare indelningen i olika vångar. Söder därom utbreder sig ett kärr, omgivet av albuskage. Kärret utgörs delvis av ett fastmattekärr och är tämligen fattigt. Här växer bl.a. mannagräs, kärrgröe, bunkestarr, hirsstarr, ärtstarr, hundstarr, ängsull, blodrot, kärrsilja, småvänderot, frossört, kabbleka och kärrsälting. I klibbalskogen intill växer Sankt Pers nycklar. Söder om kärret vidtar en bokskogsdunge med ett glest fältskikt, bestående av vitsippa, harsyra och ekorrbär.

Fågelfaunan representeras främst av hålhäckare som nötväcka, svartvit flugsnappare, större hackspett och skogsduva.

Klass: 3
Kriterier: NKBZ
Motiv: Odlingslandskap, flora, fauna
Area: 8 ha
Nuvarande skydd: —

Rödlistade arter: —

Önskvärd skötsel:
Fortsatt bete och fri utveckling av skogsdungen.

Hot:
Upphörd hävd eller minskat betestryck.

Källor:
1. Natur i Sjöbo kommun, 1987
2. Naturvårdsprogram för Malmöhus län, 1995
3. Ängs- och betesmarksinventeringen, 2002-2004

19

HAGMARKER KRING ENEKULLA

Området utgörs av ett stort betesmarkskomplex med inslag av bokskogar och fuktlövskogar i en för övrigt åkerdominerad bygd på Linderödsåsens sydsluttning. Landskapet uppvisar en ålderdomlig prägel, accentuerad av rik förekomst av stenmurar. I den södra delen av området rinner en bäck, som här och var medverkar till uppkomsten av orkidérika naturbetesmarker.

Area: 99 ha
Nuvarande skydd: –

Källor:
1. Bevarandeprogram för natur- och kulturmiljövärden i odlingslandskapet, 1992
2. Naturvårdsprogram för Malmöhus län, 1995
3. Ängs- och betesmarksinventeringen, 2002-2004

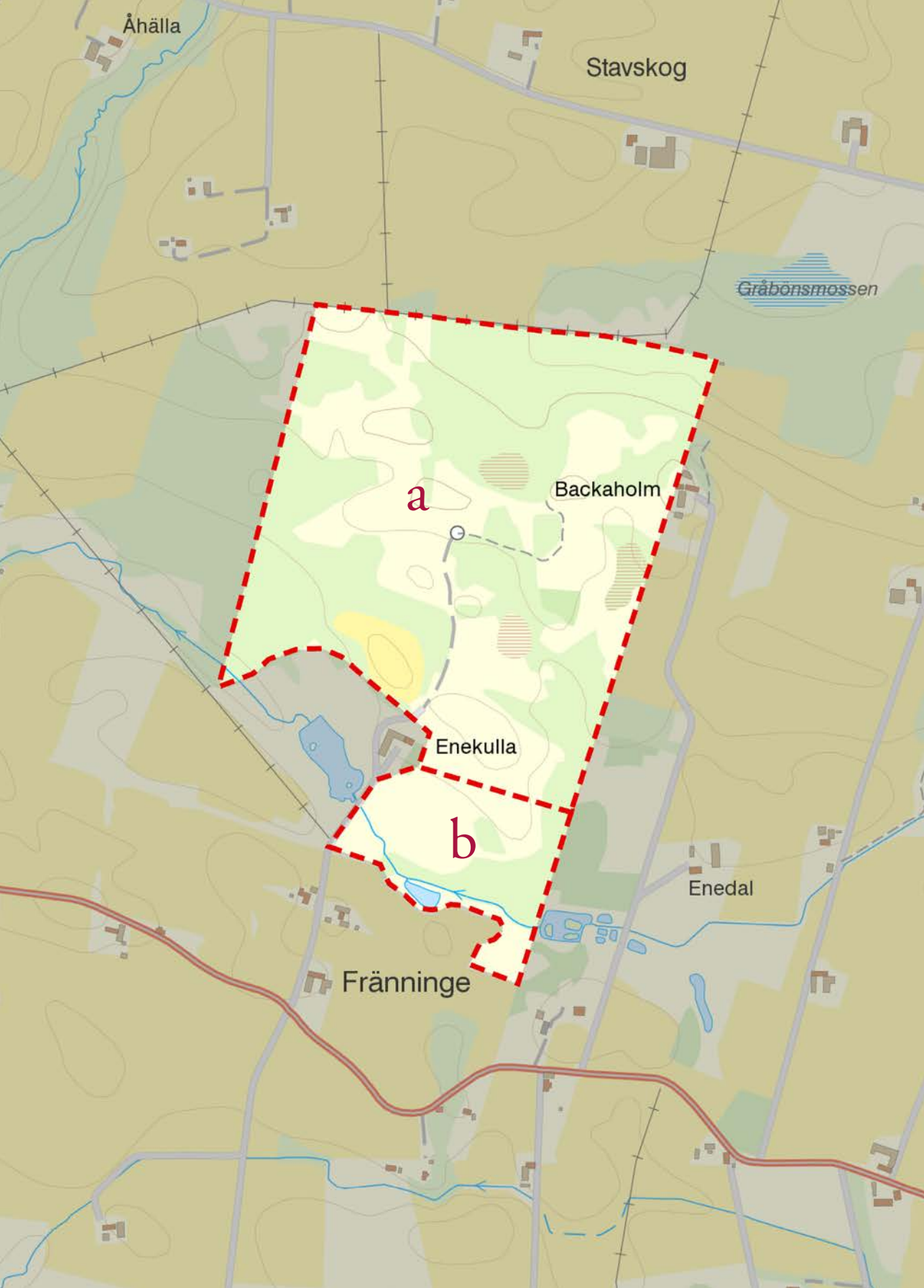
Åhälla
Stavskog
Gråbönsmossen
a
Backaholm
Enekulla
b
Enedal
Fränninge

19a

HAGMARK NORR OM ENEKULLA

Områdetutgörs av en hagmark, belägen i ett undulerande landskap. I svackorna är marken fuktig och delvis bevuxen av klibbal och björk medan kullarna är tämligen öppna, här och var med enar. I väster övergår enefäladen i en blandlövskog. Floran är tämligen artfattig med undantag av öppna, torra ytor där det växer bl.a. jungrulin, käringtand, ärenpris och gråfibbla. Inom en intilliggande våtmark växer majnycklar.

Området avgränsas av stenmurar. I en anlagd damm finns lövgrodor. Fågelfaunan representeras bl.a. av lövsångare, härmsångare, trädpiplärka, större hackspett, gröngöling, röd glada och ormvråk.

Klass: 2
Kriterier: NK
Motiv: Odlingslandskap
Area: 35 ha
Nuvarande skydd: —

Rödlistade arter:
Kärlväxter: Majnycklar
Dactylorhiza majalis (NT)

Önskvärd skötsel:
I några delar av området bör enen gallras för att bibehålla karaktären av hagmark.

Hot:
Upphört bete och igenväxning.

Källor:
1. Natur i Sjöbo kommun, 1987

19b

NATURBETESMARK SÖDER OM ENEKULLA

Naturbetesmarken söder om Enekulla är fuktig och troligen har området varit slåttermark en gång i tiden. Buskskiktet består av enstaka klibbalar och enar. I öster finns en fuktig klibbalskog. Kring betesmarken finns stenmurar.

Fältskiktet är mycket artrikt och domineras av älggräs, ältranunkel, kråkklöver, kabbleka, kärrsilja, kärrtistel, veketåg, gökblomster, darrgräs och humleblomster. Bland de 100-tals majnycklarna växer enstaka ängsnycklar samt den sällsynta stora käringtanden.

Över den fuktiga naturbetesmarken flyger flera rödlistade fjärilar, bl.a. den rödlistade sotnätfjärilen.

Fågelfaunan representeras bl.a. av sävsparv, gulsparv och ärtsångare.

Klass: 1
Kriterier: NBFK
Motiv: Odlingslandskap, flora, fauna
Area: 6 ha
Nuvarande skydd: –

Rödlistade arter:
Kärlväxter: Majnycklar *Dactylorhiza majalis* (NT)
Fjärilar: Sotnätfjäril *Melitaea diamina*[2] (NT), violettkantad guldvinge *Lycaena hippothoe*[2] (NT), silversmygare *Hesperia comma*[2] (NT), sexfläckig bastardsvärmare *Zygaena filipendulae*[2] (NT)

Önskvärd skötsel:
Fortsatt bete.

Hot:
Upphörd hävd eller minskat betestryck.

Källor:
1. Natur i Sjöbo kommun, 1987
2. Artportalen, ArtDatabanken, SLU

FÄLADSMARK NORDOST OM ENEBERGA

Naturbetesmark som hyser en artrik flora. Denna gamla inmark är omgiven av stenmurar, marken är stenbunden och kuperad. Uppe på den lilla kullen växer enbuskar och här finns ett antal odlingsrösen. På de något fuktigare delarna växer ängsbräsma, ältranunkel, bäckveronika, ängsull, penningblad, bäcknate, småvänderot, älggräs, gökblomster, jordtistel, majnycklar, ängsnycklar, kärrkavle, ängsstarr och hirsstarr. På de torrare partierna växer bl. a. blodrot, blåsuga, kattfot, jungfrulin, svinrot, Sankt Pers nycklar, stagg, fårsvingel, rödven och darrgräs.

Gulsparv och törnsångare häckar i området som också utnyttjas av starar under deras näringssök.

Klass: 2
Kriterier: NKB
Motiv: Odlingslandskap, flora
Area: 4 ha
Nuvarande skydd: —

Rödlistade arter:
Kärlväxter: Majnycklar
Dactylorhiza majalis (NT)

Önskvärd skötsel:
Fortsatt bete och en försiktig utglesning av enbuskarna för att behålla grässvålen.

Hot:
Upphörande av hävden, igenväxning och gödsling.

Källor:
1. Natur i Sjöbo kommun, 1987
2. Bevarandeprogram för natur- och kulturmiljövärden i odlingslandskapet, 1992
3. Naturvårdsprogram för Malmöhus län, 1995
4. Ängs- och betesmarksinventeringen, 2002-2004

21

MOLLERÖD

Området kring Molleröd är mosaikartat och består av bokskogar, blandlövskogar, hagmarker och odlingsmarker. Längs den vackert meandrande Mollerödsbäcken finner vi de ur naturvårdssynpunkt mest intressanta områdena, bl.a. rester av översilningsmarker. De oftast små fälten är omgärdade av stenmurar och trädridåer. Småskaligheten gör området representativt för landskapet på Linderödsåsens sluttning.

Area: 180 ha
Nuvarande skydd: –

Rödlistade arter:
Kärlväxter: Majnycklar
Dactylorhiza majalis (NT)

Källor:
1. Bevarandeprogram för natur- och kulturmiljövården i odlingslandskapet, 1992
2. Naturvårdsprogram för Malmöhus län, 1995
3. Ängs- och betesmarksinventeringen, 2002-2004

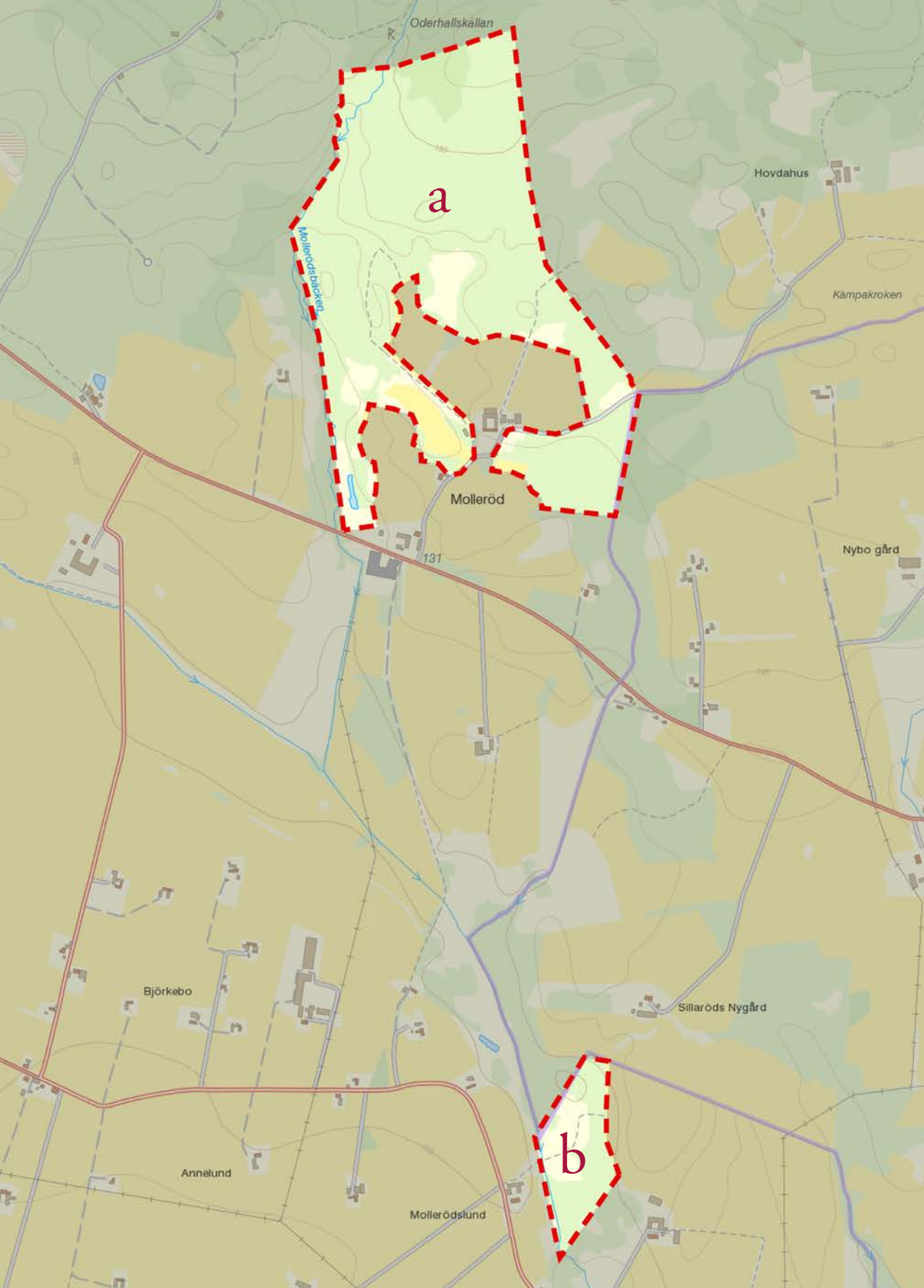
Oderhallskällan
a
Hovdahus
Kampakroken
Mollerödsbäcken
Molleröd
131
Nybo gård
Björkebo
Sillaröds Nygård
b
Annelund
Mollerödslund

21a

HAGMARKER KRING MOLLERÖD

Hagmarkerna nordväst om Molleröd är belägna i ett undulerande landskap och avgränsas i väster av den vackert meandrande Mollerödsbäcken. På höjdsträckningarna dominerar boken medan klibbal med inslag av ask, avenbok och björk växer i svackorna. Området är genomdraget av små biflöden till Mollerödsbäcken. I en del svackor har det uppstått klibbalkärr. Buskskiktet är glest och består av enstaka buskar av hassel och hagtorn. Floran är artrik i de fuktigare delarna av området. Här växer bl.a. majnycklar, kärrgröe, hässlebrodd, kamäxing, kärrfibbla, skärmstarr, kabbleka, gökblomster, småvänderot och skogslysing medan man på betesmarken träffar på jordtistel, penningblad och slankstarr. Markägaren har genomfört en röjning av klibbalskogen längs bäcken samt iståndsatt en ängavattning, vilket resulterat i en rikare flora.

Hela området är genomdraget av välbevarade stenmurar. Här finns också rester av en gammal kvarn och en linbastu.

Området hyser en rik fågelfauna.

Klass: 1
Kriterier: NKBG
Motiv: Odlingslandskap, flora, geologi
Area: 60 ha
Nuvarande skydd: Nyckelbiotop. Strandskyddsområde.

Rödlistade arter:
Kärlväxter: Ask *Fraxinus excelcior* (VU), skogslysing *Lysimachia nemorum* (NT), majnycklar *Dactylorhiza majalis* (NT), åkerkulla *Anthemis arvensis* (NT)
Fjärilar: Fläckig glansspinnare *Callimorpha dominula* (NT)

Önskvärd skötsel:
Fortsatt bete.

Hot:
Upphörd hävd.

Källor:
1. Natur i Sjöbo kommun, 1987
2. Skogsvårdsstyrelsens nyckelbiotopsinventering nr 132
3. Länsstyrelsens WebbGIS

21b

HAGMARKSOMRÅDE NORR OM MOLLERÖDSLUND

Området består av hagmarker av varierande öppenhet längs Mollerödsbäcken norr om Mollerödslund. Den södra delen upptas av en fuktlövskog med klibbal som dominerande trädslag. Här och var finner man enstaka hagtornsbuskar. I delar med hög krontäckning består fältskiktet bl.a. av älggräs och kärrfibbla. Här kan man också finna aklejrutan. I de öppnare partierna är artrikedomen betydligt större. Här växer bl.a. bäckbräsma, ängsull, kärrviol, blåsuga, blekstarr, jordtistel, småvänderot, penningblad, grönvit nattviol, majnycklar och Sankt Pers nycklar. Intill ett biflöde till Mollerödsbäcken växer skogslysingen.

Klass: 1
Kriterier: NBKG
Motiv: Odlingslandskap, flora, geologi
Area: 7 ha
Nuvarande skydd: Inom område av riksintresse för naturvården.

Rödlistade arter:
Kärlväxter: Ask *Fraxinus excelcior* (VU), majnycklar *Dactylorhiza majalis* (NT), skogslysing *Lysimachia nemorum* (NT)

Önskvärd skötsel:
Gallring av klibbalskogen för att öka ljusinsläppet och därmed bevara den artrika floran. Fortsatt bete.

Hot:
Upphörande av hävden eller minskat betestryck.

Källor:
1. Natur i Sjöbo kommun, 1987
2. Länsstyrelsens WebbGIS
3. Förteckning över områden av riksintresse för naturvård, Länsstyrelsen Skåne, 2001

22

VOMBSJÖN

Vombsjön är utpekad som nationellt värdefull när det gäller naturvärden och särskilt värdefull när det gäller fisk och fiske. Vombsjöns avrinningsområde är beräknat till 444 km^2, varav själva sjön upptar en yta av ca 12,8 km^2. Sjön är det viktigaste vattenmagasinet inom området och förser Malmö och Lund med vatten.

I samband med en rätning av Vombsjöns utlopp, Kävlingeån, under perioden 1938-1943 sänktes sjön med ca 1 m. År 1948 började Malmö stad att ta vatten från sjön. I takt med stadens befolkningsökning har uttagen successivt ökats och 1969 års vattendom medförde en sänkning av sjön med ca 2,5 m. Sänkningen har haft en negativ inverkan på fisket, övrig fauna och strandflora.

Sjön utgör en viktig rastplats för änder och gäss under vinterhalvåret. Bland rastande arter kan nämnas salskrake. Sjön besöks också regelbundet av övervintrande havsörn. Nämnas bör också svarttärna, tjockskalig målarmussla och citronfläckad kärrtrollslända.

Fisket i Vombsjön bedrivs i stor omfattning, dels som sportfiske, dels som yrkesfiske. Trots sänkningen är sjön fortfarande en mycket produktiv sjö. Abborre, gärs, gös, gädda, ål, insjööring och lake samt flera vitfiskarter som mört, sarv och benlöja är noterade. Värdefullt är att ålen har relativt fria utvandringsvägar.

Vombsjön utnyttjas även för rekreation som bad, båtsport och fiske.

Klass: 1
Kriterier: NZRL
Motiv: Fauna, rekreation, landskapsupplevelse
Area: 542 ha (del inom kommunen)
Nuvarande skydd: Riksintresse och skyddsområde för vattentäkt. Riksintresse för fisket.

Rödlistade arter:
Fåglar: Havsörn *Haliaeetus albicilla** (VU), salskrake *Mergus albellus** (NT), gråtrut *Larus argentatus** (NT)
Fiskar: Ål *Anguilla anguilla* (CR)
Mollusker: Tjockskalig målarmussla *Unio crassus*[3] (EN), äkta målarmussla *Unio pictorum*[3] (NT)
* Övervintrande

Önskvärd skötsel:
Minimera vattenståndsväxlingar.

Hot:
Ökad näringstillförsel.

Källor:

1. Vombsjön. Faktasammanställning 1983. Länsstyrelsen i Malmöhus län, Naturvårdsenheten. Medd. nr 1983:1. Malmö 1983
2. Vombsjön – nätprovfiske 2011, Länsstyrelsen i Skåne län
3. Vombsjön, Redovisning från Sjödatabasen, 2012-10-09, Länsstyrelsen i Skåne län

23

ÖVEDSOMRÅDET

Landskapet kring Övedskloster är varierande med stora öppna odlingsmarker, mindre betesmarker, stora bokskogsområden, planterade barrskogar, vackra alléer, vällagda stenmurar, slottsmiljöer och stora arrendegårdar. Lövskogarna domineras av örtrika bokskogar. En värdering av skogsmiljöerna inom Övedsområdet med avseende på den biologiska mångfalden placerar området bland de åtta främsta inom Skåne. Terrängen är svagt terrasserad ned mot Vombsjön och genomskuren av väl avgränsade dalgångar som Borstbäckens dalgång eller sänkan i Frualid. Berggrunden i området utgörs dels av silurisk kalksten, dels av den rödaktiga Övedssandstenen. Sandstenen har tidigare brutits som byggnadsmaterial och huvudbyggnaden vid Övedskloster är uppförd av Övedssandsten. Godslandskapet kring Övedskloster är en av de mest värdefulla landskapsmiljöerna i länet. Stora delar är av riksintresse för kulturmiljövården och naturvården.

Area: 2 444 ha
Nuvarande skydd: Delvis inom område av riksintresse för naturvård och kulturmiljövärden. Delvis inom strandskyddsområde.

Källor:
1. Översiktsplan för Sjöbo kommun 1992
2. Bevarandeprogram för natur- och kulturmiljövärden i odlingslandskapet 1992
3. Naturvårdsprogram för Malmöhus län 1995
4. Förteckning över områden av riksintresse för naturvård. Länsstyrelsen i Skåne 2001
5. Skogsvårdsstyrelsens nyckelbiotopsinventering (se delomr.)

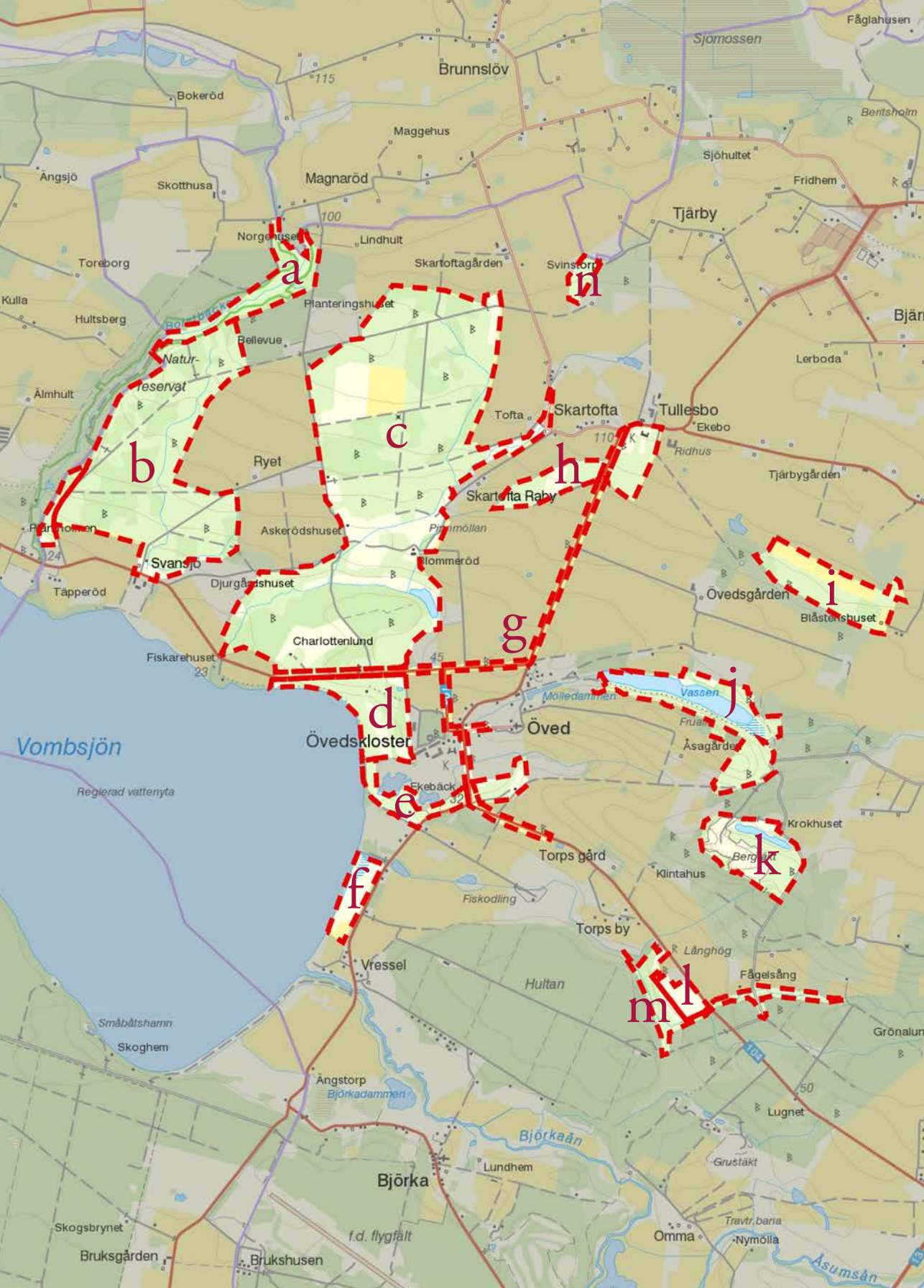
a
b
c
d
e
f
g
h
i
j
k
l
m
n
Fåglahusen
Sjomossen
Brunnslöv
Bokeröd
Maggehus
Bentsholm
Sjöhultet
Ängsjö
Skotthusa
Magnaröd
Fridhem
Tjärby
Norgehuset
Lindhult
Toreborg
Skartoftagården
Svinstorp
Kulla
Planteringshuset
Hultsberg
Bellevue
Natur-
reservat
Lerboda
Älmhult
Tofta
Skartofta
Tullesbo
Ekebo
Ridhus
Ryet
Tjärbygården
Skartofta Raby
Askerödshuset
Pinnmöllan
Blommeröd
Svansjö
Djurgårdshuset
Täpperöd
Övedsgården
Blåstensbuset
Charlottenlund
Fiskarehuset
Mölledammen
Vassen
Fruar
Övedskloster
Öved
Åsagården
Vombsjön
Regierad vattenyta
Ekebäck
Krokhuset
Torps gård
Klintahus
Fiskodling
Torps by
Långhög
Vressel
Hultan
Fågelsång
Grönalun
Småbåtshamn
Skoghem
Ängstorp
Björkadammen
Lugnet
Björkaån
Grustäkt
Lundhem
Björka
Skogsbrynet
f.d. flygfält
Travtr.bana
Omma
Nymölla
Bruksgården
Brukshusen
Åsumsån

23a

BORSTBÄCKEN

Fyra kilometer öster om Harlösa rinner Borstbäcken ut i Vombsjön efter ett bitvis hastigt lopp nedför sluttningen mellan lerskifferslätten och Vombsänkan. Vattnet i bäcken är ovanligt rent och därför ett intressant studieobjekt för limnologer. Berggrunden blottas på flera ställen i branterna. Dalgången är därför en geovetenskapligt mycket viktig lokal. Den ädellövskogsklädda bäckravinen hyser ett mycket rikt och varierat växt- och djurliv. Den övre delen av Borstbäckens dalgång som löper in i Hörby kommun är relativt flack.

Faunan av skalbaggar, tvåvingar och landsnäckor i ravinen är speciell och flera av dessa arter har i Nordeuropa en mycket begränsad utbredning. Även svamp- och lavfloran omfattar ett stort antal rödlistade arter.

Klass: 1
Kriterier: NBZGL
Motiv: Fauna, flora, geologi, landskapsupplevelse
Area: 34 ha
Nuvarande skydd: Natura 2000-område (SE 0430141). Naturreservat. Inom område av riksintresse för naturvård. Strandskyddsområde.

Rödlistade arter:
Kärlväxter: Ask *Fraxinus excelsior* (VU), skogsveronika *Veronica montana*[5] VU), skogssvingel *Drymochloa sylvatica*[5] (VU), lundviva *Primula elatior* (NT), skogssvingel *Festuca altissima* (VU), kal knipprot *Epipactis phyllanthes*[5] (VU), bokarv *Stellaria neglecta*[5] (VU), skogslysing *Lysimachia nemorum* (NT), desmeknopp *Adoxa moschatellina*[5] (NT)
Mossor: Forsmossa *Cinclidotus fontinaloides*[7] (NT), bokfjädermossa *Neckera pumila*[5] (NT)
Svampar: Stor tratticka *Polyporus badius*[5] (NT), stenticka *Polyporus*

forts. BORSTBÄCKEN

tuberaster[5] (NT), jättekamskivling *Amanita ceciliae*[5] (NT), rödbandsriska *Lactarius rubrocinctus*[5] (NT), vedåkerskivling *Agrocybe firma*[3] (NT), gulprickig vaxskivling *Hygrophorus chrysodon*[5] (NT), slottsspindling *Cortinarius rufoolivaceus*[5] (NT), nunnespindling *Cortinarius foetens*[5] (EN), lövängsspindling *Cortinarius cagei*[5] (VU), korallkremla *Russula emeticicolor*[5] (VU), blå lökspindling *Cortinarius caerulescens*[5] (VU), pelargonriska *Lactarius decipiens*[5] (VU), muskotspindling *Cortinarius phaeosmus*[5] (NT), skarp rökriska *Lactarius acris*[5] (NT), cinnoberspindling *Cortinarius cinnabarinus*[5] (NT), fläckfingersvamp *Ramaria sanguinea*[5] (VU), slöjröksvamp *Lycoperdon mammiforme*[5] (VU), blek fingersvamp *Ramaria mairei*[5] (VU), rodnande musseron *Tricholoma orirubens*[5] (VU), rosenporing *Ceriporia excelsa*[5] (NT), svartfjällig musseron *Tricholoma atrosquamosum*[5] (VU), sydlig sotticka *Ischnoderma resinosum*[5] (VU), ekvaxskivling *Hygrophorus cossus*[5] (NT), bokspindling *Cortinarius anserinus*[5] (NT), rävspindling *Cortinarius vulpinus*[5] (NT), kortfotkremla *Russula curtipes*[5] (NT), koralltaggsvamp *Hericium coralloides*[5] (NT), korallkremla *Russula emeticicolor*[5] (VU), *Hygrophorus unicolor*[5] (NT), druvfingersvamp *Ramaria botrytis*[5] (NT), bokvaxskivling *Hygrophorus mesotephrus*[5] (NT), sydlig kantmusseron *Tricholoma sejunctum* s. str.[5] (NT), *lundvaxskivling Hygrophorus nemoreus*[5] (NT), skinntagging *Dentipellis fragilis*[5] (NT), koralltaggsvamp *Hericium coralloides*[5] (NT), rödfotad nagelskivling *Gymnopus erythropus*[5] (NT), avenbokkremla *Russula carpini*[5] (NT)

Lavar: Bokkantlav *Lecanora glabrata*[5,6] (NT), bokvårtlav *Pyrenula nitida*[5,6] (NT)

Tvåvingar: Liten lundpuckeldansfluga *Oedalia tibialis*[2] (NT)

Skalbaggar: *Plegaderus dissectus*[2] (NT), *Hydraena nigrita*[2] (NT), *Microscydmus nanus*[2] (NT), *Plec-tophloeus nubigena*[2] (NT)

Sländor: *Agapetus fuscipes*[5] (VU), *Odontocerum albicorne*[5] (NT)

Blötdjur: Tvåtandad spolsnäcka *Balea biplicata*[2] (NT)

Önskvärd skötsel:
Granskogen närmast ravinen bör i framtiden ersättas med lövskog.

Hot:
Eventuell avverkning av den gamla bokskogen i ravinen samt förorening av vattnet i bäcken.

Källor:

1. Natur i Sjöbo kommun 1987
2. Faunan av ryggradslösa djur i Borstbäcksravinen och rekommendationer för områdets framtida utveckling (Mikael Sörensson), Lund 1995

23b

LÖVSKOGSOMRÅDE ÖSTER OM BORSTABÄCKEN

Lövskogen utgörs av en örtrik bokskog av gulplister, myska- och skogsbingeltyper. Längs småbäckarna finns omfattande bestånd av ramslök. I området strax norr om Svansjö finns ett antal gamla ekar och lönnar.

Klass: 1
Kriterier: NBK
Motiv: Odlingslandskap, flora
Area: 163 ha
Nuvarande skydd: Inom område av riksintresse för naturvård och kulturmiljövården.

Rödlistade arter:
Kärlväxter: Ask *Fraxinus excelsior* (VU), alm *Ulmus glabra* (VU), strävlosta *Bromus benekenii*[2] (NT), skogslysing *Lysimachia nemorum*[3] (NT)
Svampar: Tårticka *Inonotus dryadeus*[3] (VU)
Däggdjur: Barbastell *Barbastella barbastellus*[4] (EN), kronhjort *Cervus elaphus elaphus* (NT).
Skalbaggar: Bredhornad smalpraktbagge *Agrilus laticornis*[3] (NT)

Önskvärd skötsel:
Naturvårdsinriktad lövskogsskötsel innefattande bl.a. bevarande av enstaka äldre lövträd.

Hot:
Ökat inslag av barrträd, avverkning av gamla lövträd.

Källor:

1. Natur i Sjöbo kommun, 1987
2. Utbredning av sällsynta lundgräs i södra Sverige (Jörg Brunet), Svensk Botanisk Tidskrift 88: 103-108, Lund, 1994
3. Artportalen, ArtDatabanken, SLU, 2010
4. Rune Gerell och Karin Gerell Lundberg, opub. data
5. Skogsvårdsstyrelsens nyckelbiotopsinventering nr 137
6. Förteckning över områden av riksintresse för naturvård, Länsstyrelsen Skåne, 2001

23c

ÖVEDSKLOSTER: CENTRALA LÖV-SKOGSOMRÅDET

Detta område utgörs av omväxlande skogspartier och betesmarker och är väl utnyttjat som rekreationsområde. Landskapsbilden är också tilltalande med utsikt mot Vombsjön. Av stort geovetenskapligt värde är de terrasserade isälvsavlagringarna i området. Lövskogen utgörs till större delen av örtrika bokskogar. I de fuktigare delarna kan man under våren se mattor av lundvivor. Av mycket stort naturvärde är de vidkroniga, gamla ekarna, som uppvisar en rik lavflora. Bl.a. har man funnit stor sönderfallslav.

Inom området jagar den starkt utrotningshotade barbastellen. Vidare kan man inom området se flockar av vita dovhjortar, en specialitet för Övedsområdet.

Klass: 1
Kriterier: NBZGKRL
Motiv: Odlingslandskap, flora, fauna, rörligt friluftsliv
Area: 385 ha
Nuvarande skydd: Område av riksintresse för naturvård. Inom området finns naturvårdsavtal, biotopskyddsyta och nyckelbiotoper.

Rödlistade arter:
Kärlväxter: Ask *Fraxinus excelsior* (VU), skogsalm *Ulmus glabra* (VU), bokarv *Stellaria neglecta*[5] (VU), lundviva *Primula elatior* (NT), hålnunneört *Corydalis cava*[6] (NT), strävlosta *Bromus benekenii*[2] (NT), skugglosa *Bromopsis ramosa*[5] (VU)
Svampar: Sydlig sotticka *Ischnoderma resinosum*[5] (VU), oxtungssvamp *Fistulina hepatica*[7] (NT), blek fjunfoting *Hydropus subalpinus*[5] (NT), stenticka *Polyporus tuberaster*[5] (NT), stor sotdyna *Camarops polysperma*[5] (NT)
Lavar: Stor sönderfallslav *Bactrospora dryina*[4] (EN), fläder-